

Szendrő Dénes
TÓTH ÁRPÁD KÖLTŐ
ISASZEGI KULTUSZA

**Elhangzott a költő utolsó isaszegi nyaralásának 100.
és halálának 95. évfordulója alkalmából
2023. november 12-én az
Isaszegi Református Templomban**

Tóth Árpád rövid életrajza

❖ 1886. április 14-én, Aradon, református családban született. Édesapja, Tóth András (1858-1929) kőfaragóból lett szobrászmester volt.

❖ 1890-ben a család Debrecenbe költözött.

❖ Az elemi iskolába és a reálgimnáziumba Debrecenben járt. Kiegészítő latin-görög érettségi vizsgát is tett.

❖ 1900-ban édesapja „Pányvavető csikós” szobrát a Párizsi Világkiállításon bemutatták. Pár napot ő is ott töltött.

❖ 1905-ben beiratkozott a Budapesti Tudományegyetemre, ahol magyar-német szakon végzett. E mellett franciául és angolul is megtanult. Pesten a szobrásznövendék öccsével együtt szűkös körülmények között élt, itt jelentkezett nála a tüdőbaj első tünete. Tanári záróvizsgát 1910-ben tett.

- ❖ 1909 és 1913 között Debrecenben kisebb cikkek, tanulmányok írásával tartotta fenn magát.
- ❖ 1913-ban Pestre költözött, diákok vizsgákra történő felkészítéséből élt.
- ❖ 1917-ben feleségül vette Lichtmann Annuskát.
- ❖ Az 1918-as őszirózsás forradalom idején az irodalmi Vörösmarty Akadémia titkárává választották.
- ❖ 1920-ban született meg Eszter lánya.
- ❖ 1921, '22 és '23-ban feleségével és kislányával Isaszegen nyaralt. Ekkor még élénken foglalkoztatta az első világháborút lezáró trianoni békediktátum, amely szülővárosát, Aradot is elcsatolta az országtól. Állandó megélhetési problémákkal küszködött.

❖ Versei és fordításai a Hét, a Debrecen és a Nyugat című folyóiratokban jelentek meg.

❖ Verseskötetei 1913-ban Hajnali szerenád, 1917-ben Lomha gályán, 1921-ben Az öröm elillan, és 1928-ban Lélektől lélekig címmel kerültek kiadásra.

❖ Gyógyíthatatlan tüdőbaja állandóan az elmúlásra emlékeztette, melynek következtében figyelme a verseiben is megjelenő maradandó elvek, örökérvényű igazságok felé fordult.

❖ Betegségét ifjúkorától kezdődően a Szepesvármegyei Svedléren és a Tátrában gyógyíttatta.

❖ Műfordítóként is maradandót alkotott: angol, francia és német költők verseit fordította magyarra Örök virágok, Baudelaire-versek, Wilde-ballada valamint Aucasin és Nicolette köteteiben, melyekkel a nyugateurópai költészet megismerését és megszerettetését segítette elő.

❖ 1928. nov. 7-én, Budapesten hunyt el, a Farkasréti temetőben Babits Mihály (1883-1941) költő búcsúztatta.

Tóth András (1858-1929) szobrászművész munkássága

Tóth Árpád költő édesapja asztalosból, majd kőfaragóból lett szobrász volt. Aradon, a pesti Ipartanodában, majd Bécsben járt iskolába. 1889-től haláláig Debrecenben élt. Közben 1895-ben Pesten tanult Stróbl Alajosnál. Ott mintázta meg az Igazságügyi Minisztérium épületében látható Hadászat és Építészet című allegorikus szobrát. 1896-ban a "Pányvavető Csikós" szobrával dicséretet nyert a lyoni kiállításon. Debrecenben főleg a Csokonai Kör foglalkoztatta.

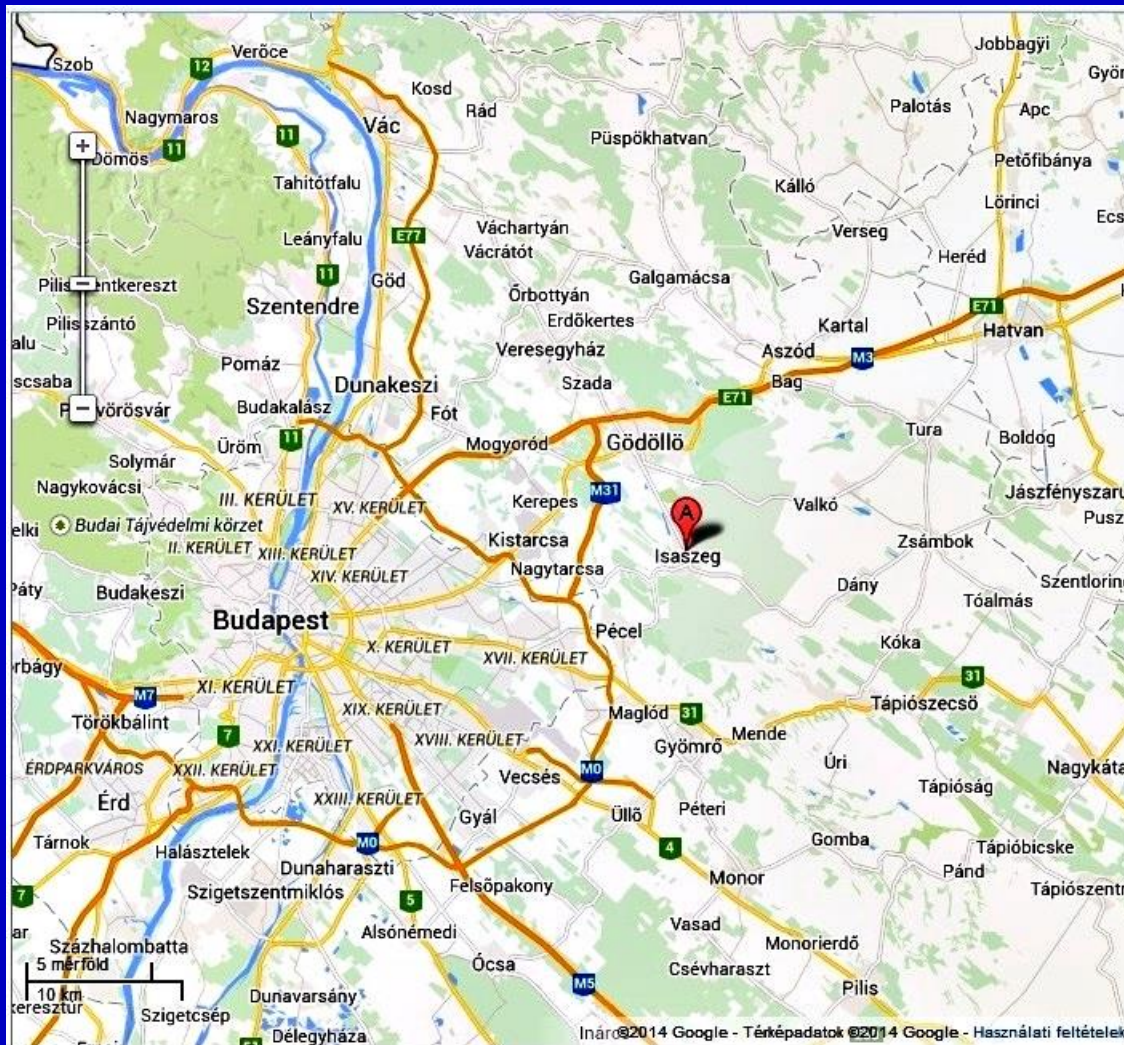
Ismertebb művei: Debrecenben Fazekas Mihály emléktáblája, Széphalmon Kazinczy Lajos, Kismarján Bocskai István mellszobra. Nagyszalontán, Nagykőrösön, Cleveland-ben Kossuth Lajos szobra. **Az isaszegi honvédszobor elkészítésére is pályázott.**

**A fotó 2012-ben,
Arany János (1817-188)
költő szülőhelyén,
Nagyszalontán készült
Tóth Árpád édesapjának,
Tóth András szobrásznak
Kossuth-szobráról
a XVIII. Partiumi
Honismereti Konferencia
alkalmából, ahol az isaszegi
székhelyű Határon Túli Magyar
Emlékhelyekért Alapítvány
képviselőjeként
„Tóth Árpád isaszegi emlékei”
címmel tartottam előadást.**

Tóth Árpád

1921, '22 és '23. évi nyaralásainak helyszíne: Isaszeg

Tóth Árpád 1921-23. évi nyaralásai idején a Budapesttől vonattal egy órányi távolságra lévő Isaszeg a fővárosi polgárok kedvenc kirándulóhelye volt. Erdőkkel borított dimbes-dombos környéke túrázásra, a vasút mellett folyó Rákos-patak fürdésre, a források kristálytiszta vize pedig ivásra szolgált. Az Árpád-kori „Öreg templom” a múlt emlékét, az 1849-es Honvédsírok, és az 1901-ben felállított „Honvéd-szobor” pedig a magyar hősök szabadság utáni vágyát idézték.

Abban az időben villany még nem volt a községben, világításra a petróleumlámpa és a gyertya szolgált. De a szellem napvilága már pislákol a házak ablakán: volt ugyanis már egy akkoriban korszerű, 1905-ben épült, s ma is működő kétszintes iskolája.

ISASZEGI TÁJ

Isaszeg Árpád-kori része

Árpád-kori templom

Isaszeg

Isaszegi Református
Templom 2023.11.12.

Szendró Dénes: Tóth Árpád költő
isaszegi kultusza

12

Isaszeg

Honvéd-szobor

HONVÉDSÍROK AZ ISASZEGI ERDŐBEN

Polgármesteri Hivatal

Isaszeg

Szentgyörgypuszta, Isaszeg

Tóth Árpád nyaralásaikor Isaszegen még folyt annak az ősi Király-erdő öles fáinak a kivágása, melyek alatt az 1849-es tavaszi hadjárat április hatodiki dicsőséges isaszegi csatájában a vörös sipkás honvédek fényes győzelmet arattak az osztrák katonák felett. Jókai Mór író – aki 1869-ben időzött Isaszegen, s akiről a Városi Könyvtár van elnevezve – az erdőről és az ütközetről a *Kőszívű ember fiai* című regényében emlékezett meg.

Ennek az erdőnek a fáit szállították a költő nyaralásainak szomszéd telkére, az akkori Haas-fatelepre, ott fűrészelték fel azokat, majd a szomszédos vasúti rakodóhelynél pakolták vagonokba, s küldték tovább vonattal értékesítésre. A fatelep két lakóháza mellett akkor még csak néhány épület, egy emeletes vasútállomás, egy mozdonyokat itató víztorony, s egy-egy fenyőliget tarkította a kender-földeket.

Tóth Árpád és felesége, Lichtmann Annuska 1921, '22 és '23. évi isaszegi nyaralásainak helyszíne

**A fakereskedő Haas Jenő épülete (jobbra),
és vejük, Hirschler Ármin lakóháza (balra)**

Tóth Árpád Isaszegen

A régi MÁV-állomás Isaszegen csak időnként volt zajos, füstös, amikor szerelvények görögtek át a síneken — különben csöndet árasztott és jó illatot a fenyőfák és a közeli erdők dímbe-dömbe vidéke. 1921-ben költő érkezett e költői környezetbe: Tóth Árpád. Szathmáry Zoltán, Isaszeg lelkes és sok értékese adatot feltáró helytörténészé frja emlékezésében, hogy utoljára 1923-ban tartózkodott a községben Tóth Árpád feleségével és kislányával, gyakori vendége volt Mórincz Zsigmond és Kosztolányi Dezső, „akkikkel együtt járták az isaszegi erdő madarfüttyös dombjait”. Ezen adatsor megegyezik Máriaassy Judit és a költő lánya, Tóth Eszter szóbeli közléseivel.

Vörös Ferenc rajza

Szathmáry Zoltán adataira

Főleg emlékekre és a helyi hagyományokra alapozódik. Ebből megtudjuk, hogy Tóth Árpád családjának Erős József biztosított naponta friss kecsketejet. Az ő fia, az akkor 12 éves ifj. Erős József kalauzolta a költőt Isaszeg erdei ösvényein, és Piszárszky József állomásfőnök gondoztatta akkortájt a vasúti sétányt, ahol tenispálya is volt. A síneken túl közvetlenül fenyőfák emelkedtek Tóth Árpád tartózkodásának időpontjában; elcsenevészedtek, most topolyák nőnek helyettük.

Levelek és dedikáció

Máriaassy Judit nagyszüleinél, az egykori Haas fetelep közvelen szomszédságában élt Tóth Árpád 1921, 1922, 1923 nyarán, s az udvaron ma is áll az őriaskigyként vonagló eperfa, egész Laokoön-kompozíció. Innen, ahol ma bölcsődések találnak árnyat a nyári hőségben; küldte

némít is jellemezte, aki délutánoként vanília kávéval és mazsolás kuglóffal serénykedett, s helyezte arra az asztalra, ahol Tóth Árpád is oly sokat ült a közeli fetelep fűrészenek éles hangja, az eperfa árnyéka; szín, hang, illat környezetében.

Az első portya

Ez még nem utazás, hanem újsághír. A Debreceni Nagy Újság 1912. május 11-én közli, hogy Kerekes József 87 éves egykori 48-as honvédet halálra gázolta a pesti villamos. Tóth Árpádot annyira megrázta az esemény, hogy a tragédia kapcsán általános következtetést von le: „Az egyik karját Isaszegnél tépte le az ágyúgolyó annak a szegény öregembernek, akit most Budapesten a szágulódó villamos tépett halálra... ezek a félistenek kopott és szegényes szenzációk: névtelen hőseivé rokkantak”. Ez a hír, ez a reagálás első akkordja „Katonasír”-jának, melynek környezete a Kárpátok, forrása az első világháború, időpontja; 1914.

e tündéri Tóth Árpád-l pillanatában. E szinte epigrammatikus tömörségű versnek bő utólete született, terebélyesült. Románra Emif Giurgiuca, csehre Kamül Bednar és Ladislav Hradsky, franciára Jean Rousselot fordította le, s többek között Bánhalmi György, Farkas Ferenc, Karóos István, Kósa György, Molnár Antal, Rékai Iván, Szokolay Sándor, Szönyi Erzsébet zenésítette meg. Most nem a vers végső alakját, hanem vázlatelőzményét idézem a költői gazdagság bizonyításául: „A feketére égett sovány gyufaszál megpörbült s kettétört a csöndben. Ha szél fútt volna, tán fölgylül az erdő”. Egy villanás lett a kötemény alapja, lelke, elegendő nyersanyaga. A meditációval átszőtt látvány pompája és nosztalgiaja jellemzi egy eddig rejtekben várakozó nagy versét is, melyet szintén 1923-ban írt, s bár adat nem maradt fenn róla, minden bizonylan Isaszegen, hiszen e mű koreográfiája megegyezik az isaszegi táj dombhüllámaival, lombokkal, melyet ott figyelt e sürített természetben, a gondolkodásra fenntartott órákban:

A Pest Megyei Hírlap 1979. január 21-i számában Losonci Miklós (1929-2010) művészettörténész emlékezett meg Tóth Árpád isaszegi nyaralásairól.

A cikkben Tóth Eszter (1920-2001) író, a költő lánya, édesanyjától kapott információkat tett közzé.

Máriaassy (Hoffmann) Judit (1924-1986) forgatókönyvíró, Máriaassy Félix filmrendező felesége, a vendéglátó Hirschler-család unokája, Hoffmann Árpád lánya, a szüleitől hallott emlékekről beszélt.

egykor Tóth Árpád leveleit. Mikos Lajosnak szól az írás 1921 augusztusában: „remekül fázunk, ami azonban, Maupassant szempontjából jó, mert kirándulás helyett fordít az ember”. Babits Mihályt a „fenyőfák alól és Horvát Henrik mellől üdvözli”, s hívja mindkettőjüket Isaszegre, mely számára a Tátra helyett; szanatórium. Péntz is kér Mikostól, ezerszáz koronát, s jelzi, hogy Strasser István fog jelentkezni az összegért, aki „mindennap megjárja Isaszegét.” A rá jellemző tapintattal fejezi ki részvétét Elek Arturnak az öt ért gyászban. Érdekes az az üdvözet, melyet Tóth Árpád felesége küldött Szekszárdra Babits Mihálynéhoz. Közben leírja a szép környezetet és anyai örömet, jelzi aggodalmát is, mely már a költő korai halálának előérzete: „Kedves Ilonkám, mi is nyaralunk Isaszegen. Pesttől egy órányira, egy gyönyörű fenyőerdő közelében. Nagyon finom tejben, vajban úszunk. Eszterke és én hizunk, Páti sajnos nem.” Az Országos Széchényi Könyvtárban őrzött levél tartalmazza Tóth Árpád rajzát fenyőfákról és Horvát Henrikről. Ezt csatolta a költő felesége szavaival. Itt Isaszegen zárta szívét Hoffmann Árpád, aki az illegáltságban marxista szemínáriumokat tartott, s Mauthausenban ölték meg. E kitűnő teoretikusnak, a fasizmus későbbi áldozatának ajánlotta könyvének, a „Hajnali szerenád”-nak egyik példányát 1922. január 7-én Tóth Árpád: „Régi könyvem, melyet mindig a legújabbnak érzek, szeretettel ajánlom új barátainknak, Hoffmann Árpádnak és a kedves Bözsinék, akiket máris régi barátoknak érzek.” Ebből a mellékesnek tűnő véleményből az tűnik ki, hogy Tóth Árpád mennyire alapvetőnek tartotta saját költői indulásának frissen impresszionista elemeit, melyben annyi finomság és árnyaltság található, s lelte meg a maga lírai maradandóságát.

Valami jótékonyan erős matriarchátus ősi maradéka az az egyszerű örömköpet osztó nagymamái kedves-központ, mely Török Gyula és Kaffka Margit regényeiből sodródik felénk. Az élet az, nem írói fordulat; általános női magatartás. Jószág marad a szépségből, a lélek esztétikuma, mely Máriássy Judit emlékezte szerint az isaszegi Emma

A község lírai ihletése

Tóth Árpád Isaszegen több portrét rajzolt kislányáról, Eszterről; itt a csónokban különös vonzalommal figyelte a fény sugárkéveit, az esteledő metamorfózisát, a tűz elemi élményét, a csillaggyűlést, a végtelen természet „aranyfűrtjeit” és a kerek gyerekiszmeiket. A kritikai kiadásból azt is megtudjuk az Esti sugárkoszorúról, hogy „A költő özvegyének emlékezte szerint a költemény 1922-ben Isaszegen íródott.” Ez a vers remekműve, Petőfi Szeptember végén című halhatatlan alkotásának XX. századi folytatása. Költő után Isaszeg is világirodalmi érték forrásvidéke lett. A hamvas út, „a dolgok esti lélekvándorlása”, az éteriálódó, s a szerelem kifejező képsor az isaszegi MÁV-állomás környezetéből növekedett, e nem túl rangos látvány vált maradandó értékké az érzelmek és a költői erő közreműködésével. A súlylatanná váló anyag, az árnyasodó fény, a csipkebokor testű Lichtmann Anna eszményivé válik Isaszeg esti fényeiben; költészetté. Szinte illat és csönd a vers, ennyire folyamodik a szépség és a férfúi szemérem áhítata, ennyire lelkileti kategóriává nemesül, tisztul, könnyebbül az anyag. Színeket gyűjt a fény — ezáltal nem a Körüli hajnal tárgyait, hanem Anna haját Isaszegen. Az itteni park, a kanyargó ösvények, a domborzati hullámzás kellemo, az özőn-virágok illata, a lombok elzsenő zenéje ezredveket gyűjt Tóth Árpád érzelmeikkel telített eszmevilágába, s versben teszi örökre láthatóvá, időtlenné azt, ami időben illant; a szerelemet. Nem lényegtelen, hogy tudjuk; ezen másodlagosnak tűnő isaszegi motívumok érlelték egy remekmű soha nem volt, soha nem lesz — megismételhetetlenül egyedi rendszerét.

A „Láng” is e többször megszakított, megújított isaszegi tartózkodás lírai eredménye, 1921 decemberre előtt íródott. Ezen impresszionista remekítés Tóth Árpád elmélyülésének tartozéka. Magányos sétájában, valamelyik isaszegi bozótosban gyűjt rá elengedhetetlen szivarjára, s csodálkozik az eldobott gyufa tancos bróvnyén, melynek fellobbanását, „piros csodáját” személytelen ambicióját, „Hegyes sipkájú sárga lángnyél” és számára fájó gyors halálát csak ő veszi észre olyan csöndben, hogy éppen e megszerzett halkság következményeként az elmúlás nem tűnik szomorúnak a költészet

„Még ifjúságával tüntet a nyár,
Még degadóra szitt kebel a domb,
A rácskerítés peremén
Még csókolózni könyököl a
lomb...”

...De estefelé hirtelen,
Elkomolyodik a világ —
Ez többé már nem nyári
alkonyat,

Fájdalmasak a fák.”
(Ez már nem nyári alkonyat)

E csöndre hangszerezelt nosztalgia-ban nemesak az 1923-as isaszegi domboldal nyári búcsúját jelenti be tapintatos szeméremmel Tóth Árpád, hanem saját évszakkfordulóját is — a közhörségekben kopogó elmúlást. S ezt is itt a fájó virágok társaságában, az örögszekeret űző szél víj-jóságában, itt Isaszegen érzi meg a költő, s hogy belső riadalmat csitítsa, nagyon mély, nagyon finom, nagyon érzékeny hangulatra menti át szörnű gyönyűjét.

Epilógus

Bár alig vannak Isaszegen olyanok, akik még emlékezhetnek Tóth Árpádra, ifj. Erős József indokoltan kezdeményezte, hogy emlékének állítsanak bronztablát egykori isaszegi tartózkodási helyén. Ez késik, reméljük nem sokáig. Minden bizonynyal az sem, hogy utcát nevezzen el róla, vagy újonnan létesítendő isaszegi intézményt. Az örvendetes, hogy hat éve huszonnégy taggal működik Isaszegen a Tóth Árpád Irodalmi Szakkör, s Scabó Sándor irodalomtörténész is tartott életművéről előadást. Az ő családi házuk Debrecenben Tóth Árpád otthonának szomszédságában volt. Értékeink fokozott megbecsüléséből adódik, hogy Isaszegen méltó módon ápolják Tóth Árpád emlékét, annál is inkább, mert remekművel, az „Esti sugárkoszorú”-val szentelte meg ezt a régészeti anyagban és 48-as hőstettekben is oly gazdag tereget. Milyen szép lenne, ha a „Láng” megzenésítését itt adnák elő egyszer, hamarosan az Isaszegi Tóth Árpád Irodalmi Szakkör tagjai a Zeneakadémia Ifjú hallgatóinak közreműködésével. Hol? Isaszegen, a ma még nem létező Tóth Árpád utcában, az emléktábla felavatása után, bensőséges ünnepség keretében.

LOSONCI MIKLÓS

Szathmáry Zoltán (1901-1989), református templomépítő gondnok, az isaszegi falumúzeum alapítója, aki 1929-ben költözött Isaszegre, szájhagyományok alapján nyilatkozott Tóth Árpád, Móricz Zsigmond (1879-1942) és Kosztolányi Dezső (1885-1936) isaszegi tartózkodásairól.

Az írás szüleim barátjának, **Erős József (1910-1995)** úrnak az emlékeiről is beszámol.

Elmondása szerint ő gyermekkorában a költő isaszegi barangolásainak kísérője volt.

Szó esik arról is, hogy 1973-tól 24 taggal működött Isaszegen a Tóth Árpád Irodalmi Szakkör.

TÓTH ESZTER, Hollós Korvin Lajos író felesége (Debrecen, 1920. – Budapest, 2001.) Tóth Árpád költő és Lichtmann Anna lánya. József Attila díjas (1974) magyar költő, író, műfordító. 1939-től újságíró és nyelvtanár volt. 1945-től könyvtárosként, 1949-től pedig szabadfoglalkozású íróként dolgozott.

Az 1950-es években főleg gyerekverseket és meséket írt. Az Állami Bábszínház számos bábjátékát sikerrel tartotta műsoron. A 1960-as évek közepétől 20 éven át ő volt az írója a Magyar Televízió Zsebtévé című gyermek-műsorának. Fordította Rainer Maria Rilke, William Blake, Hugo von Hofmannsthal, Mihail Jurjevics Lermontov, Vlagyimir Vlagyimirovics Majakovszkij, Alan Alexander Milne és Lewis Carroll műveit is.

MÁRIÁSSY (HOFFMANN) JUDIT

(Budapest, 1924. - Budapest, 1986.) József Attila-díjas (1951) és Rózsa Ferenc-díjas (1983) forgatókönyvíró és újságíró. Máriaassy Félix filmrendező felesége.

Nagybányán volt újságíró, majd 1947-1951-ben a Magyar-Szovjet Baráti Társaság osztályvezetője. 1952-1956-ban az Irodalmi Újság munkatársa. Kezdetben Fejér Judit néven írt. Az 1960-as években rendszeresen közölt televíziós kritikákat a „Film, Színház, Muzsika” lapban. Máriaassy Félix számára készített forgatókönyveket: Valahol Európában (1947, író is Balázs Bélával, Radványi Gézával, Máriaassy Félixszel), Kis Katalin házassága (1950), Egy pikoló világos (1955), Külvárosi legenda (1957), Álmatlan évek (1959), Fapados szerelem (1959), Hosszú az út hazáig (1960), Próbaút (1960), Nem ér a nevem! (1961), Piros betűs hétköznapiak (1962, magyar-csehszlovák), Karambol (1964), Imposztorok (1969, író is), Jelbeszéd (1974), Circus Maximus (író Radványi Gézával, 1980), Emberek (rövid film, 1984). Ismertebb televíziós filmjei: Ólombetűs vallomások - Máriaassy Judit (dokumentumfilm, 1977), Nagy Anna, kis Anna (1982).

SZATHMÁRY ZOLTÁN

(Gödöllő, 1901. - Isaszeg, 1989.) Foglalkozása szerint hentes és mészáros volt. A szomszéd Gödöllőn született, és már felnőttként, 1929-ben került Isaszegre. Ettől fogva a helyi közélet egyik mozgató rugója lett.

Szabad idejének minden percét barátaival, Szentiványi Gyulával és dr. Barabás Gézával, a múlt emlékeinek gyűjtésére fordította. A református templom 1948/49-es felépítésében az egyházközség gondnokaként elvülhetetlen érdemei vannak. Az 1848-as kultusznak az ébren tartója és a magyar-lengyel baráti kapcsolatok kovácsa volt. A Falumúzeum 1967-es létrehozója és 1984-ig vezetője lett. 1969-ben megszervezte az azóta is működő Isaszegi Múzeumbarátok Köre egyesületet. Oroszlánrészt vállalt a Falumúzeum új épületének 1982-es létrehozásában is.

ERŐS JÓZSEF (Isaszeg, 1910. – Bp., 1995.)

Visszaemlékezése szerint ő 12 éves korában, 1922-ben, Tóth Árpád költő isaszegi barangolásainak kísérője volt. A költő a mára már lebontott Báthory utcai házukban is többször megfordult, s vasutas édesapja biztosított számára gyógyulást jelentő kecsketejet.

1940-ig - isaszegi lakosként - a Csepeli Csőgyárban árubeszerzőként dolgozott, de e mellett oszlopos tagja volt a helyi Dalos Körnek, Színjátszó Körnek, s évekig védte kitűnően az Isaszegi Sport Egyesület labdarúgó csapatának kapuját is. Futballtémájú fotóival a Képes Sportban is tudósított. 1940-től főállású sportszervező, csepeli lakos, s egyben az akkori Csepeli MTK labdarúgó csapatának intézője. 1945 után a csepeli stadion gondnoka lett. Idős korában az isaszegi nyugdíjas találkozók és erdei majálisok rendszeres szervezője volt. Élete végéig szorgalmazta Tóth Árpád költő emléktáblával való isaszegi megörökítését. A Pest Megyei Hírlapban megjelent cikket ismertsége révén is ő kezdeményezte.

A Pest Megyei Hírlapban 1979-ben megjelent cikknek is köszönhető, hogy az 1980-as évek elején, a település Gödöllő felé eső új részén Tóth Árpádról utca került elnevezésre, melynek elejére 1985-ben egy iskolaépület is került.

Erős József úrnak, Tóth Árpád kísérijének, 1995-ben bekövetkezett elhunytával, – korábbi kérésének eleget téve – akkori önkormányzati képviselőként vállalkoztam arra, hogy a költő rokonaival a kapcsolatot felveszem, további isaszegi emlékeit felkutatom, s nyaralásainak helyszínén emléktáblával történő megörökítését szorgalmazom.

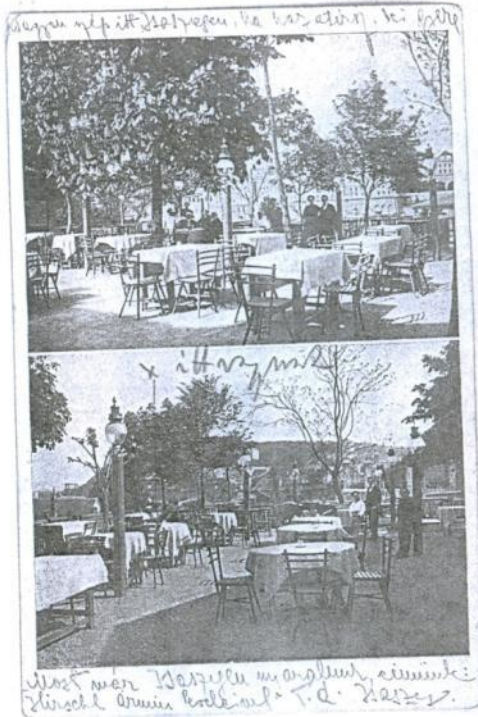
1996., a honfoglalás millecentenáriumi (1100-ik) éve jó alkalomnak kínálkozott erre, mivel ez egyben a költő isaszegi első nyaralásának 75. évfordulója is volt.

Tóth Árpád lányával, Tóth Eszter (1920-2001) írónővel 1996 tavaszán telefonon, majd személyesen vettem fel a kapcsolatot, akitől sok hasznos információt kaptam a költő isaszegi tartózkodásairól is.

Tóth Eszter írónőtől tudtam meg, hogy Tóth Árpád és felesége, Lichtmann Annuska 1921-ben több postai lapot küldött Isaszegről, s a költő egy Budapesten írt levelében is megemlíti az itteni tartózkodásukat. A költő *Pádi*-ként, felesége pedig *Annuska*-ként írta alá ezeket a leveleket. Az eredeti lapok muzeális helyeit is az írónő adta meg, amelyektől sikerült a következő másolatokat beszereznem.

Tóth Árpád Bródy Pál dramaturgnak küldött képeslapja

A lap szélén Tóth Árpád név írás.

A bejegyzés: Dörny 1921 AUG. 11.

A címzés Tóth Árpád írás. A két első 125 is: Wido! Pál.
Utánai Tóth Árpád írás: Ott Sasvár, Góllal János.
A aláírás: Hoffmann, Károly, Gábor, Nagy Zoltán, Elek Artúr, Tróttar,
Schöffler, Fuchs László, Sasvár Rt., Góllal Gertrud, Horvát Henrik

Az első képeslap postabélyegzőjén Isaszeg, 1921. aug. 11. felirat szerepel, s rajta Gerstl Ferencz Budapest, Naphegy és Czakó utca sarkán volt vendéglőjének kerthelyisége látható. Eredeti példánya a Széchenyi Könyvtár kéziratárában található. A másolat szélein Tóth Eszter író nő megjegyzései találhatók.

Herrn Paul Bródy

St. Gilgen in Salzkammergut

Hotel Post

Üdv! Pádi Szervusz, Csókol Annus

Hoffmann, Király bácsi, Nagy Zoltán,

Elek Artúr, Trostler, Schöpflin, Szabó Lőrinc

Szervusz Pali, Csókol Gertrúd

Horvát Henrik

A kép felső keretére írva: *Nagyon szép itt Isaszegen, ha hazatérsz, ki gyere*

A kép alsó keretén megjegyezve: *Most már Isaszegen nyaralunk, címünk:*

Hirschl Ármin leveleivel T. Á. Isaszeg.

Tóth Árpád Mikes Lajosnak, az Est című újság szerkesztőjének írt képeslapja

A képeslapon a korabeli isaszegi Honvéd-szobor látható. A postabélyegző tanúsága szerint Budapesten, 1921. augusztus 18-án került feladásra. Eredeti példányát a fővárosi Petőfi Irodalmi Múzeum őrzi. Érdekesség, hogy – a költő unokaöccse, Tóth Árpád főiskolai tanár elmondása szerint – a szobor megalkotására a költő szobrász édesapja is pályázott, de végül is azt Radnai Béla szobrászművész készítette el.

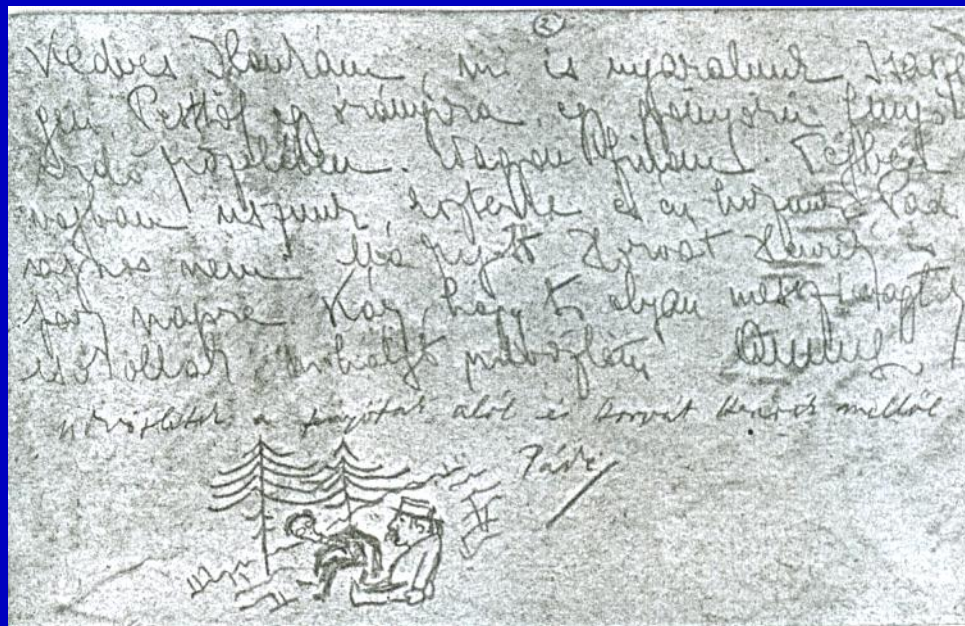
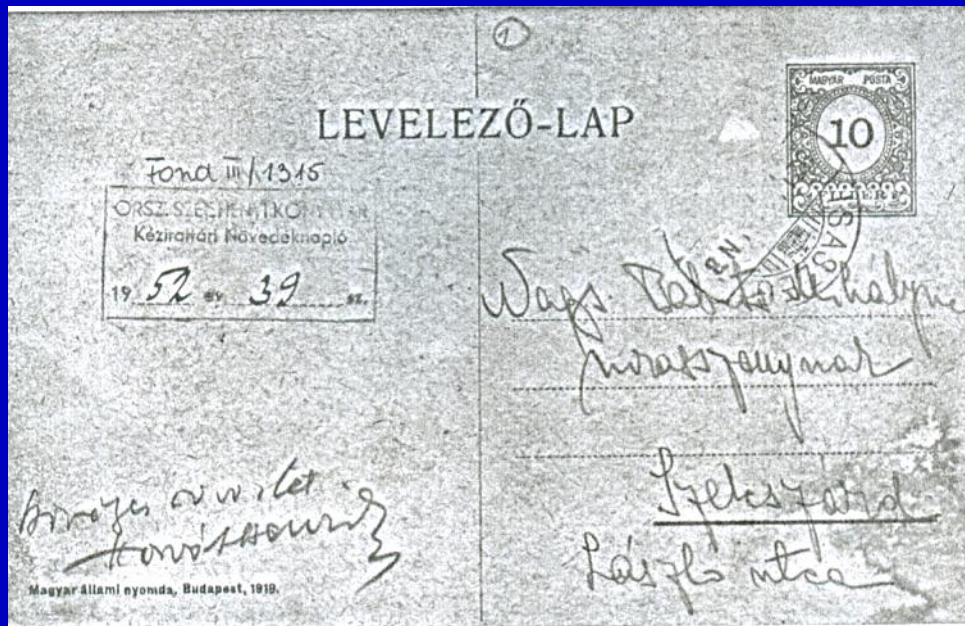
*Dr. Mikes Lajos szerkesztő úrnak
Budapest
Az "Est" szerkesztőségében
VII. Erzsébet körút 7. II. em.*

Isaszeg, 1921. VIII / 17.

Kedves Mester és Szerkesztő Úr, itt vagyunk s remekül fázunk, ami azonban Maupassant szempontjából jó, mert kirándulás helyett fordít az ember. Hét végén kézirat megy, ha bármely intézni valója volna, tessék 20-19 alá telefonálni délelőtt, Strasszer Istvánt keresni (Pápay féle szérum intézet), aki minden délután kijár ide.

*Sok üdvözet!
Hoffmann és né,*

*Tóthék
Tóthné*

Tóth Árpádné Babits Mihálynéhez írt levelező- lapja

Tóth Árpád feleségének, Lichtmann Annuskának Babits Mihálynéhez írt levelezőlapját az Országos Széchényi Könyvtár kéziratára őrzi. Postabélyegzőjén Isaszeg, 1921. augusztus olvasható, a pontos nap azonban elmosódott. A lapon Tóth Árpád sajátkezü kis rajza is szerepel Horváth Henrikről és a fenyőfákról.

Nagys. Babits Mihályné úrasszonynak

Szekszárd

László utca

Kedves Ilonkám, mi is nyaralunk Isaszegen Pesttől egy órányira egy gyönyörű fenyőerdő közelében. Nagyon finom tejben vajban úszunk, Eszterke és én hízunk, Pádi sajnos nem. Már kijött Horváth Henrik is pár napra. Kár, hogy ti olyan messze vagytok, csókollak, Mihályt üdvözlöm, Annus.

Üdvözet a fenyőfák alól és Horváth Henrik mellől, Pádi.

Szívélyes üdvözet, Horváth Henrik

Ms 10. 250/9 -

Isaszeg, 1921, aug. 25.

Kedves jó Uram,

mély gyászában fogadjon
a mi igaz, baráti melegségű
részvétünket is,

hívei:

Tóth Árpád és felesége.

MAGYAR
TUDOMÁNYOS
AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

ELEK ARTÚRNAK ÍRT RÉSZVÉTNILVÁNÍTÁS

**Tóth Árpád Elek Artúrhoz,
a Nyugat c. folyóirat
főmunkatársához írt
részvétnyilvánítása a Magyar
Tudományos Akadémia
kézirattárában lelhető fel.**

Isaszeg, 1921, aug. 25.

Kedves jó Uram!

*mély gyászában fogadja
a mi igaz, baráti melegségű
részvétünket is,*

hívei:

Tóth Árpád és felesége.

Tóth Árpád Mikes Lajosnak, az Est c. újság szerkesztőjének írt levele

6.)
Kedves jó újságíró Úr,
szíveskedve hallom, hogy Ön ma
döntöztél, viszont legyen szives rí-
veltel hallani, hogy én, - én pecham
nyalattal, - pont ma jöttem be
Önhöz, Magyarországra. Kégyeskedjék
bíráni a mellékelt kéziratot,
a szatmári mezejek költészetét, -
még van egy kevés kiegészítés, ha
kellene jönni volna, egészen kész áll
volna. Bizalmat kérvényezve idén belül
Érkezni. Ellenben nemem névvel
ma már is jöttem be, hogy elbeszél-
sem kóstolom írni, azért volt egy
készenlétem az utolsó. Ha lehet,

1390

Kégyeskedjék át venni a költészetet,
- 1500 K.-t - kint tartatni a novemberben
fel is veszi. Talentumai fog az
Stiller István nevű barátom a
szatmári mezejek a költészet, mely
munkájának megírása. Tisztelet.
Előre is ezek között. Költészet
munka mondja, hogy önnek megemlíti
van; mielőtt a költészet elterjedne,
minden jót kívánok, költészet
azt is, hogy a költészet költés-
megírás. mindkettő felvételre nézve
regeg megírás; utam is költészet
alatt.
Üdv. Tóth
Köztudni adom 300 K.-t, kégyeskedjék
még megírni a szatmári mezejek 1200 K.-t.

1921. Lajos napján (augusztus 25-én) pénz szűkében utazott a költő Isaszegről Pestre, de mivel nem találta munkahelyén a főnökét, a következő levelet hagyta hátra Mikes Lajosnak, az "Est" szerkesztőjének, melynek eredeti példánya a budapesti Petőfi Irodalmi Múzeumban található.

Kedves jó Szerkesztő Úr,

részvétellel hallom, hogy Ön ma költözik, viszont legyen szíves részvétellel hallani, hogy én, – ősi pechem sugallatából, – pont ma jöttem be Önhöz, Maupassant ügyben. Kegyeskedjék szívére ölelni a mellékelt kéziratot, a Stalonka meséinek folytatását, – még van egy kevés híja; persze, ha holnap jöttem volna, egészen más lett volna. Szóval legrövidebb időn belül küldöm.

Ellenben nekem pénz kellene, ma már úgy jöttem be, hogy ebédre sem kaptam pénzt, ezért volt olyan halaszthatatlan az utazás. Ha teheti, kegyeskedjék öt ívre való dohányt, – 1500 K-t – kiutaltatni s a nevemben fel is venni. Jelentkezni fog érte Strasser István nevű barátom a szerkesztőségben s holnap behozza, mert mindennap megjárja Isasz eget.

Előre is köszönet. Lőrincz most mondja, hogy Önnek neve napja van: szívből üdvözlöm ez alkalommal, minden jót kívánok, többek közt azt is, hogy a legközelebbi Lajos napját mindketten kevésbé peches napon érjük meg, utazás és költözés nélkül.

Üdv.' Tóth

Lőrinc adott 300 K-t, kegyeskedjék neki majd lefogni s Strassernek így csak 1200-t adni.

TÓTH ÁRPÁD ISASZEGI LEVELEIBEN SZEREPLŐ SZEMÉLYEK

Bródy Pál

(Ungvár, 1898. december 13. – Bp., 1978. május 23.)
színházigazgató, rendező, dramaturg. A budapesti egyetem
bölcészettudományi karának elvégzése után, 1922-ben a
Vígsház dramaturgja, 1923–1926 között főrendezője
volt. 1929-től a Belvárosi, 1932-től 1939-ig a Magyar, 1937–
1939 között az Andrásy Színházban, mint dramaturg,
főrendező és társigazgató működött. 1939–1942 között a
háttérből még irányította volt színházát. 1942-ben
visszavonult. *Bólyai* Pál néven a Nyugatban és más
folyóiratokban esszéi, kritikái, cikkei jelentek meg.

Elek Artúr

(Budapest, 1876. febr. 8. - 1944. ápr. 25.): író, művészettörténész, kritikus. A budapesti egyetemen tanult. 1898-ban útirajzokkal és műfordításokkal kezdte pályáját. 1908-ban Az Újság munkatársa lett. Több lap és folyóirat közölte érdekes, tartalmas írásait: a Magyar Génusz, Figyelő, Művészet, Magyar Művészet, az általa 1921-ben alapított Műbarát. A Nyugatnak kezdettől főmunkatársa, képzőművészeti kritikusa, majd rovatvezetője. 1916-tól 1919-ig az Iparművészeti Iskola tanára. Munkássága túlnyomó részét finom stílusú, elmélyült elemzéseket nyújtó esszéi és művészeti kritikái alkotják. 1944-ben, a németek bevonulása után öngyilkos lett.

Hoffmann (Reményi) Árpád

(1899-1945): politikus, a Magyar Szociáldemokrata Párt baloldali csoportjához tartozott. Szemináriumának mindig 30-40 tagja volt. A Világirodalmi Szemle (1935-1938), a magyarországi „népfront-korszak” kritikai folyóiratának felelős szerkesztője. 1943-ban a németek a feleségével – az isaszegi Hirschler család lányával - együtt elhurcolták. A mauthauseni koncentrációs táborból egyikük sem tért vissza.

Lányuk, Hoffmann Judit (1924-1986) forgatókönyvíró, Máriássy Félix filmrendező felesége lett.

Horváth Henrik

(Kolozsvár, 1883 - Bp., 1947. júl.): műfordító. Medgyaszay Vilma színésznő férje és néha zongorakísérője. Bp.-en végezte az egyetemet. Egy ideig középiskolai tanár volt, majd a fővárosi könyvtárakban dolgozott. A 30-as években a Brassói Lapok munkatársa, az irodalmi rovat vezetője. Széles körű műfordítói munkásságot fejtett ki. Ady Endre, Móricz Zsigmond, Bródy Sándor, Hatvany Lajos, Babits Mihály, Molnár Ferenc műveit németre, a német irodalom néhány művét magyarra fordította.

Medgyaszay Vilma

(Arad, 1885. máj. 3. - Bp., 1972. ápr. 5.): színésznő, Kossuth-díjas (1958), kiváló művész (1954). A Vígszínház színiiskolája után 1903-tól a Budai Színkör, Király Színház, Modern Színpad, Medgyaszay Színpad, Andrásy úti Színház, Vígszínház és Vidám Színpad Színművésze 1955-ig.

Király György

(Ómoravica, 1887. dec. 1. – Bp., 1922. ápr. 25.): irodalomtörténész. A budapesti egyetemen tanári és bölcsészdoktor diplomát szerzett. Ezután mint reáliskolai tanár működött a fővárosban. Az 1918-as forradalom után az iskolai reformbizottság egyik vezetője, 1919-ben a Tanácsköztársaság idején egyetemi tanár. Ennek bukása után megfosztották katedrájától. Nagyarányú irodalmi és műfordítói tevékenységet fejtett ki a Nyugathoz csatlakozott újabb írókról, így Kaffka Margitról és Móricz Zsigmondról is. Fordított Maupassant, Zola, Anatole France, Romain Rolland, Poe munkáiból.

Mikes Lajos

(Pest, 1872. aug. 8. - Bécs, 1930. aug. 19.): újságíró, szerkesztő, műfordító. Rövid ideig katolikus papnövendék Pozsonyban, majd a budapesti egyetemen bölcsészetet, Pozsonyban és Budapesten jogot hallgatott és államtudományi doktorátust szerzett. Különböző lapok (Fővárosi Lapok, Pesti Napló, Magyar Nemzet) belső munkatársa, közben évekig a Franklin Társulat, később a Révai könyvkiadó-vállalat irodalmi titkára. 1913-tól a Tolnai Világlexikon szerkesztője. Az 1920-as években, mint az Est irodalmi rovatvezetője és az Athenaeum lektora sokat tett a tehetséges fiatal írók érdekében. A Pesti Naplóban színvonalas, a Nyugattal versenyző irodalmi rovatot teremtett. Sokat fordított, többek között Shakespeare, Byron, Dickens, O. Wilde, R. Kipling műveiből.

Nagy Zoltán

(Érmihályfalva, 1884. máj. 15. - Bp., 1945. júl. 4.): költő, kritikus. Középiskoláit Debrecenben végezte. 1902-ben a debreceni jogakadémiára iratkozott be, majd a fővárosban folytatta jogi tanulmányait, ahol olasz és francia nyelvvel is foglalkozott. Negyedéves korában a párizsi Sorbonne hallgatója. 1907-ben jogi doktor. A Nyugatba 1909-től ír. Ügyvédi pályáját Budapesten kezdi, 1911-től azonban Debrecenben működik. 1921-től haláláig ismét Budapesten folytat ügyvédi gyakorlatot. 1945-ben gyilkosság áldozata lett.

Schöpflin Aladár

(Maniga, 1872. okt. 4. - Bp., 1950. aug. 8.): kritikus, irodalomtörténész, író, műfordító, Kossuth-díjas (1949), az MTA tagja (levelező 1948-tól, rendes 1949-től). Pozsonyban evangélikus teológiát, Bp.-en filozófiát tanult. Pályáját 1898-ban a Vasárnapi Újság munkatársaként kezdte. A Nyugatnak kezdettől fogva munkatársa, egyik vezető kritikusa volt. De dolgozott a radikális értelmiségi Huszadik Századba is. 1909-től a Franklin Társulat irodalmi titkára, 1941-től a Baumgarten-díj kurátora. Jelentős része volt Ady, Móricz és mások elismertetésében. Sokat fordított angolból, franciából és németből. Szerkesztette a Magyar Színművészeti Lexikont.

Szabó Lőrinc

(Miskolc, 1900. márc. 31. - Bp., 1957. okt. 3.): költő, az Ady Endre utáni nemzedék egyik legkiválóbb lírikusa, Kossuth-díjas (1957), József Attila-díjas (1954). Apja mozdonyvezető volt. 1919 őszén került Bp.-re. Először gépészmérnöknek készült, később az egyetem bölcsészkarára iratkozott, de csak rövid ideig maradt egyetemi hallgató. 1921-ben belépett Az Est szerkesztőségébe, ahol Mikes Lajos baráti támogatása révén gyorsíróból aktív újságíró, majd később olvasó szerkesztő lett. Először műfordításaival tűnt fel (Shakespeare: Szonettek, 1921, Omár Khájjám: Rubaiját, 1922), 1922-ben jelent meg első verseskötete. Háromszor tüntették ki Baumgarten-díjjal (1932, 1937, 1943). 1945-ben kizárták az irodalmi közéletből. 1956 után lépett újra színre.

Turóczy-Trostler József

(Moskóc, 1888. okt. 1. - Bp., 1962. ápr. 6.): irodalomtörténész, egyetemi tanár, az MTA tagja (levelező 1945-től, rendes 1947-től). Kossuth-díjas (1958). A budapesti egyetemen szerzett tanári oklevelet. 1913-tól temesvári főreáliskolai tanár, 1918-ban a Vallás és Közoktatásügyi Minisztérium előadója, a Tanácsköztársaság alatt a budapesti egyetemen a világirodalmi tanszék tanára. 1922-től gimnáziumi tanár. 1934-ben Baumgarten-díjat kapott. Cikkei és tanulmányai jelentek meg irodalmi folyóiratokban. 1945-től a budapesti egyetemen az összehasonlító irodalomtörténet, majd a német nyelv és irodalomtörténet tanszékvezető tanára. 1945 után a szociáldemokrata párt országgyűlési képviselője. A világirodalomból főként a német irodalom foglalkoztatta.

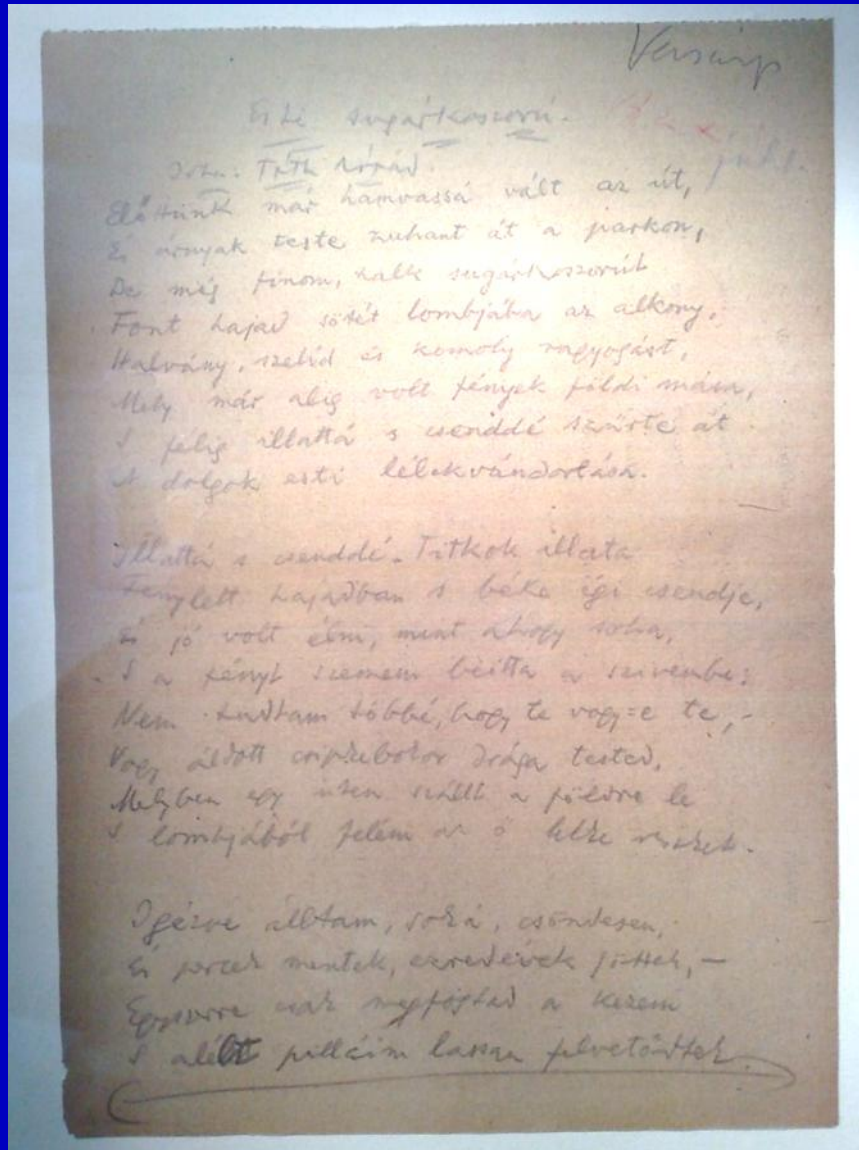
Babits Mihály

(Szekszárd, 1883. nov. 26. - Bp., 1941. aug. 4.): költő, műfordító, elbeszélő, esszéíró, 1940-től az MTA levelező tagja. A két világháború közötti magyar polgári irodalom egyik irányítója. Apja királyi táblabíró volt. A pécsi cisztercita gimnáziumban, majd 1901-től 1905-ig a budapesti tudomány egyetem bölcsészkarán tanult. 1902-től kezdve különböző lapok és folyóiratok közölték verseit és műfordításait. 1905-től gimnáziumi tanár Baján, Szegeden, Fogarason majd Budapesten. Az 1908-ban megindult Nyugat állandó munkatársa. 1922-től társszerkesztője majd 1939-től egyedüli szerkesztője a lapnak. 1927-től a Baumgarten-alapítvány kurátora. 1930-tól a Kisfaludy Társaság tagja. Sok fiatal költő és író pályafutását egyengette. **1921-ben vette feleségül Tanner Ilonát (Török Sophie költőnőt).**

Török Sophie született Tanner Ilona

(Babits Mihályné)

(Bp, Kőbánya, 1895. december 10. – Budapest, 1955. január 28.): Baumgarten-díjas író, költő, Babits Mihály felesége. Édesapja, Tanner Béla, kassaújfalui könyvelő, édesanyja pozsonyi lakós volt. Iskoláit a fővárosban végezte, majd a Külügyminisztérium tisztviselője lett. 1921-ben Budapesten ment férjhez Babits Mihályhoz, bár előtte Szabó Lőrinc menyasszonya volt. Gyermekek nem született, egy leányt csecsemőként örökbe fogadtak, ám Tanner Ilona közvetlenül a halála előtt kitagadta az örökségéből. Első versei *A Hét*, illetve az *Új Idők* hasábjain jelentek meg, majd a *Nyugat* közölte rendszeresen verseit, kritikáit és néhány novelláját. A tépelődő, vívódó női lélek fájdalmait szólaltatta meg. Szabad versei szélsőséges énképet sugároznak: az önmegvetés és az önimádat skáláján minden megtalálható bennük.

Tóth Árpád
Esti sugárkoszorú című
versének kézírata,
amelyről lánya,
Tóth Eszter íróő
édesanyjától úgy
értesült, hogy azt a
költő 1922-ben
Isaszegen írta.

Eredeti példánya a
Budapesti
Petőfi Múzeumban
található.

ESTI SUGÁRKOSZORÚ

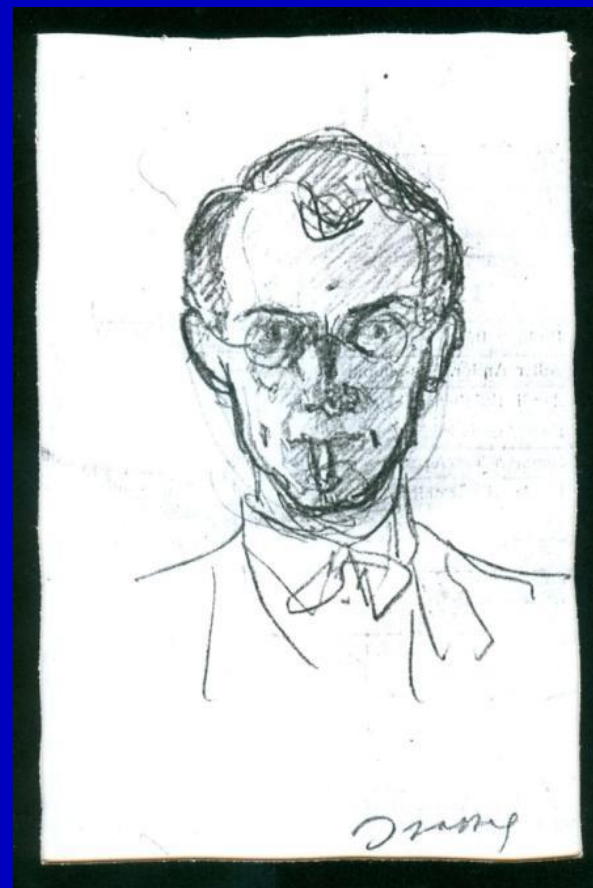
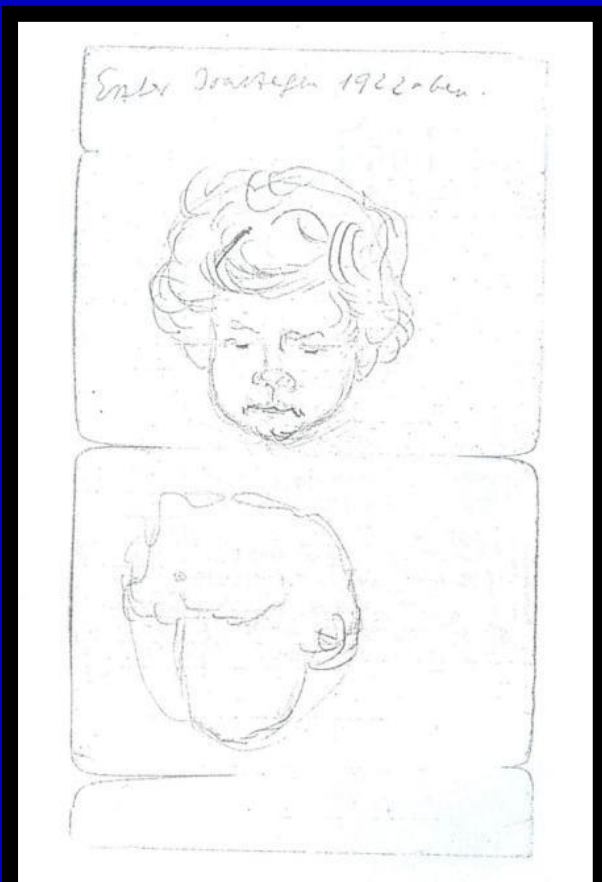
Előttünk már hamvassá vált az út,
És árnyak teste zuhant át a parkon,
De még finom, halk sugárkoszorút
Font hajad sötét lombjába az alkony:
Halvány, szelíd és komoly ragyogást,
Mely már alig volt fények földi mása,
S félig illattá s csenddé szűrte át
A dolgok esti lélekvándorlása.

Illattá és csenddé. Titkok illata
Fénylett hajadban s béke égi csendje,
És jó volt élni, mint ahogy soha,
S a fényt szemem beitta a szívembe:
Nem tudtam többé, hogy te vagy-e te,
Vagy áldott csipkebokor drága tested,
Melyben egy isten szállt a földre le,
S lombjából felém az ő lelke reszket?

Tóth Árpád Isaszegen, 1922-ben írt *Esti sugárkoszorú* c. verse

Igézve álltam, soká, csöndesen,
És percek mentek, ezredévek jöttek -
Egyszerre csak megfogtad a kezem,
S alélt pilláim lassan felvetődtek,
És éreztem: szívembe visszatér
És zuhogó, mély zenével ered meg,
Mint zsibbadt erek útjain a vér,
A földi érzés: mennyire szeretlek!

Tóth Árpád
Eszter lányáról és önmagáról Isaszegen,
1922-ben rajzolt önarcképének másolata,
a költő unokájának, Hollós Máténak az ajándéka.

Miután a Tóth Árpád-emléktábla felállításával Isaszeg Önkormányzati Képviselő-testülete a javaslatomra egyetértett, erre első isaszegi nyaralásának 75. évfordulója alkalmából, 1996. április 14-én, a születésnapján került sor.

Az erkölcsi támogatást Dr. Tóthné Pacs Vera polgármester, Lázár András alpolgármester és Dr. Papolczy Antal jegyző biztosította. A márványtablát Szentesi Árpád kőműves és kőfaragó mester készítette. Ennek költsége az akkori önkormányzati képviselők - Barkóczi Józsefné, Dr. Eszlári Egon, Hanák Sándor, Hatvani Miklós, Dr. Horváth Anna, Dr. Kürti József, Péntes János, Podmaniczky Istvánné, Sebián Mihályné, Szatmáry Zoltán, Szendrő Dénes és Tatai Irén tiszteletdíjainak felajánlásaiból került fedezésre.

Meghívó levelek Tóth Eszter és családja, valamint az ünnepi beszédet tartó Czine Mihály irodalomtörténész részére

TÓTH ESZTER írónőnek
1065 Budapest
Hajós ú. 14.

Tisztelt Író!

Igéretemnek megfelelően, mellékelten megküldöm az Isaszegről szóló kiadványt szíves tájékoztatása céljából. A hátsó borító belső lapján található térképen piros színnel bejelöltem Tóth Árpád 1921-22. nyarán való tartózkodásának házát, s a mellette lévő egykori fátalep helyét, a Móricz Zsigmond út 10-12. számú épületeket, ahol 1996. ápr. 14-én 15 órakor az ünnepséget és az emléktáblaavatást rendezzük. Zöld színnel a Tóth Árpád utcát jelöltem meg.

Isaszeg Nagyközség Önkormányzata nevében ezúton kérem fel a tisztelt Írónt, - ha az egészségi állapota ezt megengedi, - hogy fiával, Hollós Máté zeneszerzővel, s unakaöccsével, ifj. Tóth Árpáddal együtt az ünnepségen résztvenni és ennek során majd az emléktábla leleplezésében közreműködni szíveskedjék.

Örömmel tudatom, hogy az ünnepi beszédet - felkérésünkre - dr. Czine Mihály irodalomtörténész, egyetemi tanár, a Dunamelléki Református Egyházkerület főgondnoka fogja tartani.

Mihelyt a meghívók elkészülnek, ezeket is póstázni fogom. Amennyiben kedves ismerőseinek is óhajt belőle küldeni, úgy vagy a címeiket, vagy pedig a példányszámot szíveskedjék velem közölni.

A személyes találkozásig is jó egészséget kívánok Önnek és kedves családjának, sok szeretettel és tisztelettel üdvözlöm Önöket,

Isaszeg, 1996. márc. 12.

Szendró Dénes

Dr. Czine Mihály Úrnak
1015 Budapest
Szabó Ilonka ú. 31.

Tisztelt Professor Úr!

Igéretemnek megfelelően, mellékelten megküldöm az Isaszegről szóló kiadványt szíves tájékoztatása céljából. A hátsó borító belső lapján található térképen piros színnel bejelöltem Tóth Árpád 1921-22. nyarán való tartózkodásának, s a mellette lévő egykori fátalepnek a helyét, a Móricz Zsigmond út 10-12. számú épületeket, ahol 1996. ápr. 14-én 15 órakor az ünnepséget és az emléktáblaavatást rendezzük. Zöld színnel a községben Tóth Árpádról elnevezett utcát jelöltem meg.

Isaszeg Nagyközség Önkormányzati Képviselő-testülete és a Református Egyházközség Presbitériuma nevében ezúton is köszönöm, hogy az ünnepségre szóló meghívást elfogadta.

Mihelyt a meghívók elkészülnek, ezeket is póstázni fogom. Amennyiben kedves ismerőseinek is óhajt belőle küldeni, úgy vagy a címeiket, vagy pedig a példányszámot szíveskedjék velem közölni.

A személyes találkozásig is kérem Isten áldását Önre és kedves családjára, sok szeretettel és tisztelettel üdvözlöm Önt,

Isaszeg, 1996. márc. 12.

Szendró Dénes

**TÓTH ÁRPÁD (1886-1928.)
KÖLTŐ ÉS MŰFORDÍTÓ
ÉLETÉNEK FONTOSABB ÁLLOMÁSAI**

1886. **április 14-én született Aradon református családból.** Édesapja lakatos, asztalos és kőfaragó mestereből váltik szobrászá.
1890. A család Debrecenbe költözik. Elemi iskolát Debrecenben végzi, majd tehetségét önkéve festőnek rajztanárnak kértül.
1896. A debreceni realgimnáziumban folytatja tanulmányait.
1900. Édesapja egyik szobrait, a Pányverető esküskő bemutatják Pétervában, a világiállításban. Fédaspával együtt néhány napot is ott tölt.
1904. A realgimnáziumban jeles eredménytel érettségizik, jutalmul édesapja magával viszi Bécskébe.
1905. A debreceni piarista gimnáziumban latin- és görög nyelvből kitűnő vizsgát tesz. Beiratkozik Budapestre a Tudományegyetem Bölcsészeti Karára magyar-német szakos hallgatónak. Megismerkedik Juhász Gyulával és Kosztolányi Dezsővel. Pesten a szobrászövendék Zoltán öccsével együtt laknak szűkes körülmények között. Jelenneknek tudójának első tünetei.
1907. Megjelenik első verse a Het-ben, később a Debreceni, majd a Vasárnapi Újság is közli néhány költeményt.
1908. **Versői megjelennek a Nyugat-ban.** Az egyetemen a Hűségeselek társaság elnökeül választja.
1909. Az irodalmi tevékenység eléríti eredeti elképzeléséit. Mivel a tanári szakvizsgát nem tette le, szülei nem támogatják. Visszatelepül Debrecenbe, ahol a Független Újság fizetés nélküli munkatársa, szinkritikus lesz, és a Nyugat-nak is ír jobbjára központosítási tárgyú cikkeket. Ady, Móricz, Ignótus és Osvát társaságban szerepel a Nyugat debreceni irodalmi matinéján.
1910. Budapestre megy elmaradt vizsgáinak pótlására. A francia nyelvet is megtanulja. Baráti kapcsolata kerül Füst Miklóval, Karinthyval, Boross Lászlóval és Petrid Istvánnal.
1911. Az induló Debreceni Nagy Újság segédszerkesztői munkájában és állítja össze a lap mellékletétként megjelenő Lidias Mary-t. **Elek Artúr Új Antológia-jában új verset szerepel.** A Szepes megyében lévő Svédlerén, egyik gimnáziumi osztálytársánál, megismerkedik későbbi feleségével, Lichtmann Annuskával.
1913. **Hajnali szerenád** címmel megjelenik első verseskötete.

-Szendrő Dénes-

1914. Kifőr a világháború. Budapesti estének többségét Karinthyknál tölti irodárságban. Tudójába súlyosodik, az év egy részét Tóraházin tölti szanatóriumában.
1917. Hirtelen Lajos költőjéig Svédlerén pihen tovább. **Lombú gályán** címmel megjelenik második verses kötet. Felcsigul veszi Lichtmann Annuskát.
1918. Az Esztendő segédszerkesztője lesz Budapestben. Az ószirósas forradalom bizalmával tölti el, a megalakuló Vörösmarty Akadémia titkáránt dolgozik.
1919. **Ady költészetének viszonya elődehöz és a francia modernekhez** címmel napvilágot lát tanulmányja. A Tanácsközársággal személtető verses jelennek meg, nagy lesz az írők Szakszervezetének, és az írői választmányának Egészségi állapota miatt szanatóriumba kényszerül. Mivel a Tanácsközárság, után nem kap munkát, fordításként a Nyugat-ban megjelenik **Oscar Wilde: A reedingsi fegyhből balladája** a költő fordításában.
1920. Megszületik Eszter lánya. Babits és Szabó Lőrinc társaságban elkezdli fordítani **Baudelaire: A romlás vígjáték** című kötetét.
1921. Segédszerkesztőként Az Est munkatársa lesz. Kiadásra kerül **Aucassin és Nicolette** című ófrancia széphistoria fordítása.
- 1921-22. **Isaszegen nívóval, ahol félce. Munkassant műveket fordít, de 1922-ben ír írta meg a magyar irodalom egyik legszebb szerelmét. Az esti sugárkoszorút.** Kibontakozik gazdag műfordítói munkássága. lefordítja **Baudelaire ötvenhárom** versét.
1923. **Az órim illan** címmel megjelenik harmadik verseskötete. Kiadják **Órák virágok** című válogatott műfordításait angol, francia és német költők verseiből.
- 1924-25. Hónapokat tölt O- és Újvárfüreden beteg ágyán gyógyulva. Az újjalakuló Vörösmarty Akadémia titkárává választják. **Csehov és Dámov árdmait fordítja** a Vigaszínház számára.
1927. Újvárfüreden kezelteti magát. **Munkassant** novelláiból fordításra jelennek meg **Miss Harriet** címmel.
1928. Betegen összeállítja a **Lélektől lélekig** című verseskötetét. **November 7-én otthonában meghal, a Farkasréti temetőben Babits Mihály bázisítja.**

ISASZEGI HÍREK

VIII. évfolyam 1996/4. április

Közéleti havilap

40,- Ft

TARTALOM

A Tóth Árpád- ünnepség beharangozója

MEGHÍVÓ TÓTH ÁRPÁD KÖLTŐ ÉS MŰFORDÍTÓ születésének 110., és Isaszegen tartózkodásának 75. évfordulója alkalmából rendezendő ÜNNEPSÉGRE ÉS EMLÉKTÁBLA-AVATÁSRA

1996. április 14-én, vasárnap 15. órakor Isaszegen, a Móricz Zsigmond út 12. sz. alatti egykori Haas-főtelep (a jelenlegi Idősek Napközi Otthona) udvarán az Önkormányzat rendezésében köz-
segi ünnepségen emlé-
keztünk meg Tóth Árpád (1886-1928) költő és műfordító születés-
nek 110., és 1921-22.
évek nyarán Isaszegen
tartózkodásának 75.
évfordulójáról.

Ez alkalmából em-
léktábla avatására kerül
sor a Móricz Zsigmond
út 10. sz. alatti egykori
nyaraló helyének (a
jelenlegi bölcsődének)
a homlokzatán.

Közszöntőt Szendrő
Dénes fizikus mond,
ünnepi beszédet Dr.
Czine Mihály irodalom-
történész, egyetemi
tanár tart, az emlék-
táblát a költő lánya

Tóth Eszter irónő,
unokája Hollós Máté
zeneszerző, és unoka-
öccse Tóth Árpád fő-
iskolai tanár leplezi le.
A tábla felavatását
Bajusz Árpád reform-
átus lelkész végzi.

Lélektől lélekig című versét Merényi
Judit színművésznő szavalja el.

Ünnepi műsorról az Isaszegi
Református Egyházközség és a Gődöllői
Református Liceum gondoskodik,
diszorséget a 849. sz.
Cserkészcsapat ad.

ESTI SUGÁRKOSZORÚ

Írta: Tóth Árpád

Előtünk már havmassá vált az út,
És árnyak teste zuhan át a parkon,
De még finom, halk sugárkoszorít
Font hajad sötét lombjába az alkony:
Halvány, szelíd és komoly ragyogást,
Mely már alig volt fények földi mása,
S félig illatú s esendő szürte át
A dolgok esti lélekavordolása.

Illatú és esendő. Titkok illata
Fényletli hajadban s béke égi esendője,
És jó volt élni, mint ahogy sola,
S a fényt szemem heitja a szívembe:
Nem tudtam többé, hogy te vagy - e te,
Vagy áldott eszikebokr drága tested,
Melyben egy isten szállt a földre le,
S lombjából felém az ő lelke reszket?

Ígérve álltam, soká, csöndesen,
És percek mentek, ezredékek jöttek -
Egyszerre csak megfogtad a kezem,
S a lélt pilláim lassan felvetődtek,
És éreztem: szívembe visszatér
És zuhogó, mely zenével ered meg,
Mint zsiabedt erek útján a vér,
A földi érzés: mennyire szerettek!

Isaszeg, 1922.

-Isaszegi Önkormányzat-

ESTI SUGÁRKOSZORÚ

ÍRTA: Tóth Árpád

Előttünk már hamvassá vált az út,
És árnyak teste zuhant át a parkon,
De még finom, halk sugákoszorút
Font hajad sötét lombjába az alkony:
Halvány, szelíd és komoly ragyogást,
Mely már alig volt fények földi mása,
S félig illattá s csenddé szűrte át
A dolgok esti lélekvándorlása.

Illattá és csenddé. Titkok illata
Fénylett hajadban s béke égi csendje,
És jó volt élni, mint ahogy soha,
S a fényt szemem beitta a szívembe:
Nem tudtam többé, hogy te vagy-e te,
Vagy áldott csipkebokor drága tested,
Melyben egy isten szállt a földre le,
S lombjából felém az ő lelke reszket?

Igézve álltam, soká, csöndesen,
És percek mentek, ezredévek jöttek -
Egyszerre csak megfogtad a kezem,
S alélt pilláim lassan felvetődtek,
És éreztem: szívembe visszatér
És zuhogó, mély zenével ered meg,
Mint zsibbadt erek útjain a vér,
A földi érzés: mennyire szeretlek!

Isaszeg, 1922.

MEGHÍVÓ

Isaszegen
élt és alkotott
1921.-23. nyarán
TÓTH ÁRPÁD
(1886-1928)
költő és műfordító

*Isaszeg Nagyközség Önkormányzata
tisztelettel meghívja Önt és Kedves Családját*

**TÓTH ÁRPÁD
KÖLTŐ ÉS MŰFORDÍTÓ**

*születésének 110., és
Isaszegen tartózkodásának 75.*

*évfordulója alkalmából,
a Honfoglalás millecentenáriumi évében,*

1996. április 14-én vasárnap

15 órakor

Isaszegen,

a Móricz Zsigmond út 10-12. sz. alatt

rendezendő

**ÜNNEPSÉGRE ÉS
EMLÉKTÁBLA-AVATÁSRA**

*Dr. Tóthné Pacs Vera
polgármester*

*Dr. Papolczy Antal
jegyző*

*Lázár András
alpolgármester*

PROGRAM:

Ünnepi köszöntőt mond:

Szendró Dénes fizikus,
önkormányzati képviselő

Ünnepi megemlékezést tart:

Dr. Czine Mihály irodalomtörténész,
egyetemi tanár

Az emléktáblát leleplezik:

a költő lánya, **Tóth Eszter** író, nő,
unokája, **Hollós Máté** zeneszerző,
unokaöccse, **Tóth Árpád** főiskolai tanár

A táblát felavatja:

Bajusz Árpád református lelkész

Az ünnepi műsorban közreműködnek:

Merényi Judit színművésznő,
az Isaszegi Református Egyházközség,
a Gödöllői Református Líceum

Díszörséget ad:

a 849. sz. Cserkészcsapat

*Az ünnepség támogatói:
Isaszeg Nagyközség Önkormányzata
Isaszegi Református Egyházközség
Isaszegi Magánvállalkozók Baráti Köre*

Ünnepi beszédet dr. Czine Mihály (1929-1999) irodalomtörténész, a Dunamelléki Egyházkerület főgondnoka és – az érdeklődőként megjelenő – dr. Hegedűs Lóránt (1930-2013) református püspök, irodalomtudós mondott. Családi emlékekről Hollós Máté zeneszerző, a költő unokája, és Tóth Árpád főiskolai tanár, a költő unokaöccse beszélt. Esti sugárkoszorú és Lélektől lélekgig című versét a gyermekkorát Isaszegen töltő Merényi Judit színművésznő adta elő. A tábla felszentelését Bajusz Árpád (1951-2015) isaszegi református lelkész végezte, míg a költő isaszegi emlékeiről Szendrő Dénes önkormányzati képviselő, az ünnepség levezetője adott számot. Szavalatokkal és énekszámokkal a Gödöllői Református Líceum diákjai járultak hozzá az ünnepség sikeréhez.

Tóth Árpád emléktáblája nyaralásainak helyszínén

**Isaszeg,
Móricz Zsigmond u. 10.**

ISASZEG

Az Isaszegi Református Egyházközség - a helyi Önkormányzattal együtt - április 14-én Tóth Árpád költő születésének 110. évfordulójára emlékezett.

A megemlékezésen dr. Czine Mihály egyházkerületi főgondnok, dr. Hegedűs Loránt dunamelléki püspök, dr. Merényi Judit és Székely Andrea előadóművészek méltatták a kiváló költő tiszta lelkű munkásságát.

Az irodalmi emlékműsor házigazdája Szendrő Dénes presbiter volt. Az ünnepség alatt a gödöllői Református Líceum énekkarának szolgálatát hallgathatta a népes közönség.

A millicentenáriumi évforduló alkalmából emléktáblán örökítették meg Tóth Árpád nevét, melynek avatásán jelen voltak a költő hozzátartozói, Bajusz Árpád, a gyülekezet lelkipásztora, a helyi Önkormányzat képviselői, valamint a terület országgyűlési képviselője.

Isaszegi Református
Templom 2023.11.12.

Szendrő Dénes: Tóth Árpád költő
isaszegi kultusza

ÜNNEPSÉG ÉS EMLÉKTÁBLA-AVATÁS TÓTH ÁRPÁD KÖLTŐ ÉS MŰFORDÍTÓ születésének 110., és Isaszegen tartózkodásának 75. évfordulója alkalmából

1996. április 14-én, vasárnap, 15. órakor Isaszegen, a Móricz Zsigmond út 12. sz. alatti egykori Haas-fatelepen, a jelenlegi Idősek Napközi Otthona társalgójában Isaszeg lakossága a Honfoglalás millicentenáriumi évének jegyében községi ünnepség keretében emlékezett meg Tóth Árpád (1886-1928) költő és műfordító születésének 110., és 1921-23. évek nyarán Isaszegen tartózkodásának 75. évfordulójáról.

A Himnusz eléneklése után Szendrő Dénes önkormányzati képviselő köszöntötte a megjelenteket. Bevezetőjében Tóth Árpád 1921-23. évi isaszegi nyaralásával kapcsolatban az 1910-es és '20-as évek történelmére és az akkori Isaszeg jellegzetességeire emlékeztetett.

"Isten oltó-kése" című költeményét Székely Andrea tanuló szavalta el.

Ünnepi beszédében Dr. Czine Mihály irodalomtörténész, egyetemi tanár a költő irodalmi munkásságát méltatta, majd isaszegi tartózkodásának jelentőségéről, s az itt született alkotások nagyszerűségéről beszélt. Hangsúlyozta az akkori isaszegi polgárok vendégszeretetének fontosságát.

A költő unokája, Hollós Máté zeneszerző édesanyja emlékeit idézte, s az ünnepség megrendezéséért mondott köszönetet. Átadta a költő 1921-ben Bródy Pálhoz írott képeslapjának másolatát, amelyben arról is tudósít, hogy Isaszegen nyaral.

Dr. Hegedűs Lóránt, a Dunamelléki Református Egyházközség püspöke élményszámba menő előadásában Tóth Árpád költői és fordítói tökéletességét emelte ki, eredeti francia idézetekkel és magyar versfordításokkal is bizonyítva azt.

Tóth Árpád Isaszegen, 1922-ben írta a magyar irodalom egyik legszebb szerelmes versét, az "Esti sugárkoszorú"-t. Ezt a költeményét és "Lélektől léleklig" című versét Merényi Judit színművésznő adta elő.

Az ünnepi műsor szavaltatit és beszédei között a Gödöllői Református Liceum énekkarát élvezhette a zsűfoglalásig megtelt terem közönsége.

Ezt követően emléktábla avatására került sor a Móricz Zsigmond út 10. sz. alatti egykori nyaraló helyének, a Hirschler-család házának, a jelenlegi bölcsődének a homlokzatán.

A tábla felavatásánál Bejusz Árpád református lelkész a költő munkásságát, türelemmel viselt hosszan tartó betegségét Isten szolgálatával, céljainak örökévalóságával állította párhuzamba.

Az emléktáblát a költő unokája, Hollós Máté zeneszerző, és unokaöccse, Tóth Árpád főiskolai tanár leplezték le.

A táblán - amelyet Szentesi Árpád készített - a következő szöveg olvasható: „Ebben a házban élt és alkotott TÓTH ÁRPÁD (1886-1928) költő és műfordító. Születésének 110., és Isaszegen tartózkodásának 75. évfordulóján, a Honfoglalás millicentenáriumi évében, 1996-ban állította Isaszeg Nagyközség Önkormányzata.” Díszörseget a 849. sz. Cserkészcsapat adott.

Az emléktáblánál a költő családtagjai, az Isaszegi Önkormányzat, az Isaszegi Református Egyházközség, az Isaszegi Múzeumbarátok Köre és az Isaszegi Magánvállalkozók Baráti Köre koszorúztak.

Az ünnepség a Szózat eléneklésével ért véget.

PROSPERO SZIGETÉN

Egy Babits-ünnepély prologusa

Írta: Tóth Árpád
(1886-1928)

Kik összegyűltetek ma e teremben,
S kiket meleg fényével átitat
Csodákra váró, méla mélyű csendben
A szívekből kigyúló áhítat.
Köszöntöm ím a bennetek parázsló
Tüzet az idők komor hidegén,
Legyetek üdvöz egy nemes varázsló,
Egy tiszta költő arany szigetén.

Igen, míg kinn a bús kor rossz viharja
Vak hullámokkal zúzni fenyeget,
S a vén világot jajgatni kavarja,
Hajókat sújtva és reményeket,
Ó, jertek, megpihenni, felpihegni
A parton, ahol megtörik az ár,
Ahol a vad vész verve búj lihegni,
Mert Prospero varázsvesszője vár.

Igen, öhozzá menjünk mind mi most el,
Hozzá, ki mint az, kit Shakespeare beszél,
Mint Prospero, a bölcs varázsmester,
Szelíd szigetjén elvonulva él:
Míg hömpölyög körül az ember árja,
Az ő szigete enyhes csodatáj,
Hol trónra visszahívtát csendbe várja
Tündéri szolgálók közt a király.

TÓTH ÁRPÁD NYARALÁSAI ISASZEGEN

Szendró Dénes beszéde az ünnepségen

Hölgyeim és Uram, Tisztelet Ünnepelő Közönség!

Tóth Árpád, felesége és kislánya 1921., 22. és 23. nyarán talán éppen a Prospero szigetén c. versben említett "arany sziget"-et keresve érkezett Isaszegre, arra a helyre,

Itt, hogyha botját emeli a mester,
Lebve árad édes, lágy zene,
Mely mondhatatlan mélyekből remeg fel,
Mintha a föld bús mélye zengene,
Mintha új lelket öltene az ős por,
Melyből az ember szíve vétegett,
S mély sóhajjal az édenkerti őskor
Vágya rázná a lombos vétkeket.

S tovább emeli vesszejét a mester,
S míg muzsikálnak fák és kövek,
Az alkonyégen táncos, könnyű testtel
Ragyognak fel nagy, szűz csillag-övek:
Fényükből lsten szeme néz le égve,
S új Göncölként gyűl a sziget felett
Hét hófehér pecsétű tiszta Béke
S ibolyás sarki fény: a Szeretet!

Ó, jertek, jertek e tündérszigetre,
Vad tengerek bús száműzöttjei!
Itt balszam vár a sebbel vert szívekre,
A jó varázsló kebelére hi;
Nincs rossz dagály, amelynek nincs apálya,
A bomlott hab ma zúg, holnap siket,
De áll a költő-megszentelte pálya,
A dús, vígasztaló, örök sziget.

Jertek, hadd hallja a sziget királya,
Hogy ujsa nem ver meddő húrokon,
Hogy szívünk meleg és piros korállja
Az ő szíve földjével rokon:
Vigyük e szívet hozzá mindnyájan,
S hű seregét, mely meghitt körbe gyűl,
Hadd hallja zengni a zenés magányban,
Üdv Prosperónak! - nincsen egyedül!

ahol most ünnepelünk. Itt, a néhai Haas-család birtoka két épületből állott. A mellettünk lévő régebbi ház szolgált a Tóth-család lakóhelyéül. Az udvaron még néhány éve is állt az az eperfa, amely a költőnek is árnyékot biztosított.

Az akkori Haas-féle fatelepen dolgozták fel, s küldték tovább a mellettünk lévő vasúton annak az ősi erdőnek az őles fáit, amelyről Jókai Mór a "Köszívű ember fiai" című regényében a következőket írta:

"Egy erdő, melynek minden fája történetet mondó emlék. Egy erdő, telve ünnepélyes suttagással; hol a lombnak szelleme van, hol a fűszál emlékezik, hol a geszt sarjadékaiban hősök piros vére szivárog, hol a zöld moha álmokat lát, s a zúgó lomb kibeszéli azokat. Az isaszegi ütközet tere az, amely tartott egyik 12 órától a másikig, déltől éjfélig."

Tóth Árpád nyaralása idején Isaszeg a fővárosi polgárok kedvenc kirándulóhelye volt. Erdőkkel borított dombos-dombos környéke szép látványt biztosított. A községben az "Öreg templom" a múlt emlékét, a Honvéd-sírok és az 1901-ben felállított "Honvéd-emlékmű" pedig a magyar hősök szabadság utáni vágát idézték. A vasút túloldalán folyó Rákospatak fürdőre, a források kristálytiszta vize pedig ivásra szolgált.

Itt, az akkori emeletes vasútállomás, a mozdonyokat itató víztorony és a vagonok rakodását szolgáló feljárók mellett csak néhány ház, s fenyőliget tarkította a kenderföldet. A szomszéd udvarokban még gyerekkoromban is léteztek azok a kő- és vaskereszttel jelzett sírok, amelyekben az 1849-es csatában elesett osztrák katonák voltak eltemetve.

Abban az időben villany még nem volt a községben: világításra a petróleum lámpát s a gyertyát használták. De a szellem napvilága már pislákolat a házak ablakán: volt ugyanis egy 1905-ben épült, s ma is működő kétszintes iskolája.

Néhány hétig ebben a környezetben élt és alkotott Tóth Árpád.

Abban a bús korban, egy darabokra szaggatott országban, egy elvesztett világháború, egy vörös-, és egy fehér forradalom után, a fiatalon támadó betegségtől is sokat szenvedett a költő.

A tüdőbaj, amely állandóan az elmúlásra emlékeztette, figyelmét a maradandó igazságok és elvek felé fordította.

Tóth Árpád mestere volt a tündéri látásnak és a merengő harmóniának, a szépségnek és a bánatnak. Páratlan nyelvművészet egyesült benne a meglevenítő látással, a csöndes, halk bensőség a kristályos értelemmel.

Tóth Árpád felesége emlékezete szerint, amelyet lányának is elmondott, a költő 1922-ben Isaszegen írta a magyar irodalom egyik legszebb szerelmes versét, az "Esti sugárkoszoru"-t.

Tóth Árpádnak és feleségének 1921. év augusztusában történt isaszegi tartózkodására községünkben Mikes Lajosnak, az Est c. újság szerkesztőjének - Elek Artúrnak - a Nyugat c. folyóirat főszerkesztésének - és Babits Mihálynénak írt levelek is emlékeztetnek. Ezek eredeti példányaikat a Petőfi Múzeum, a Széchenyi Könyvtár és a Magyar Tudományos Akadémia kéziratárai őrzik.

A Pest megyei Hírlap 1979. január 21-i számában Losonczi Miklós cikke néhai Máriaússy Judit, a Haas-család unokája visszaemlékezését közli Tóth Árpád isaszegi nyaralásairól.

Ugyanezen írás az 1910-ben született s 1995-ben, az elmúlt év során elhunyt Erős József úr emlékeiről is beszámol. Emlékezete szerint ő gyerekkorában a költő isaszegi kirándulásainak kísérője volt, s Tóth Árpád 1922-ben náluk, a ma már lebontott Báthori-utcai házukban is többször megfordult.

Kegyelettel emlékezem meg róluk azért, hogy Tóth Árpád isaszegi nyaralásai nem mentek feledésbe, s hogy ezt a kis ünnepséget most megrendezhettük.

Bár Tóth Árpád csak néhány hetet töltött Isaszegen, ez a környezet is hozzájárulhatott költészetének kiteljesedéséhez. Hiszen ő a rövid időtartamokban, s a múltó pillanatokban is az örökkévalóságot akarta és tudta megragadni.

ISASZEGI HÍREK

VIII. évfolyam 1996/6. június

Közéleti havilap

40,- Ft

TARTALOM

- Végre Telefon
- Önkormányzati Hírek
- Történelmi tallózó
- OTP Lakáshitelek új feltételei
- Fogni vágyók figyelmébe
- Hírek-Programok-Vásárnaptár
- Orvosi ügyelet
- Gyermek oldal

Az isaszegi
győzelmes csapatban elesett
has honvédek emlékeire
- 1849 -

ISTEN OLTÓ-KÉSE

Írta: Tóth Árpád (1886-1928)

Pénzt, egészséget és sikert
Másoknak, Uram, többet adtál,
Nem kezdék érte mégse pert,
És nem mondom, hogy adósom maradtál.

Nem én vagyok az első mostohád;
Bordáim közt próbáid éles kését
Megáldom, s mosolygom az ostobák
Dühöd jáját és hiú mellverését.

Tudom és érzem, hogy szeretsz:
Próbáid áldott oltó-kése bennem
Téged szolgál, mert míg szívembe metsz,
Új szépséget teremni sebez engem.

Összeszorítom ajkam, ha nehéz
A kin, mert tudom, tied az én harcom,
És győztes távolokat néz
Könnyekkel szépült, orcád-fényű arcom.

BAJUSZ ÁRPÁD REFORMÁTUS LELKÉSZ BESZÉDE

1996. április 14-én Isaszegen

a Mórincz Zs. út 10. sz. épület homlokzatán elhelyezett

TÓTH ÁRPÁD - EMLÉKTÁBLA AVATÁSAKOR

Tisztelt Emlékezők!

*"Mert az én gondolataim nem a ti gondolataitok, és az én utaim nem a ti utaitok, így szól az Úr!"
/Ésaías 55:8/*

A gondolatból születik a tett, a tett formálja az életet, s lesz belőle sors vagy történelem.

Sorsunkban, történelmünkben azért van annyi kuszaság, mert különbözőek a gondolataink. Cselkedtet, életet nem lehet másként egyesíteni, csak a gondolat útján; vagyis nincs más út a harmóniához, minthogy a gondolatokat közösség tegyük. Sem hatalmi szóval, sem rábeszéléssel nem lehet a szívekben és a világban békét teremteni, csak a gondolatok egybehangolásával. Azzal, hogy az emberek elfogadják az "egyedül igaz" gondolatot, s megteremtik ezt a harmóniát Isten és az ember szíve között. Gondolatot és életközösséget Istenben úgy, amint ez már az elhangzott versben is megfogalmazódott:

*"Pénzt, egészséget és sikert
Másoknak, Uram, többet adtál,
Nem kezdék érte mégse pert,
És nem mondom, hogy adósom maradtál."*

Érdesem ezen elgondolkodnunk! Mi az, ami nekünk most e pillanatban fáj, ami reánk nézve teher, és életünk gyöttrő súlya!? Talán így fejezhetnénk ki a legegyszerűbben: *"Isten gondolatai nem a mi gondolataink."* Isten mást akar és mást gondol felőled, mint amit te. Volt valami csalódása életünknek? - Bizonyára, de ennek oka, hogy Isten másként gondolkodott, mint te, és mást adott, mint amit te vártál. Hogy életünk nem olyan, amilyennek szeretnénk azt? Bizonyosan, hiszen jölet helyett szegénység; egészség helyett betegség lett életünk oszálvrésze. Talán többet akarunk a javakból, és Isten sokkal kevesebbet ad! Volt valakid, akit nagyon szeretted, és Isten elvette tőled. Igen, *"mert az én gondolataim nem a ti gondolataitok!"*

Istennek ez az intézkedése sokszor fájó, gyötrelmes, de megfellebbezhetetlen!

Viszont Igenk elmondja, hogy honnan van ez a kibékíthetetlen különbözőség Isten és a mi gondolataink között: *"az én utaim nem a ti utaitok!"*

Azonban éppen ezen a ponton kell Igenk világosságra felé fordulnunk, amely az evangéliumot tartalmazza: mi igenis lehettünk gondolat- és akaratközösségekben azzal, aki mindenható, és mindenképp feltétlenül szeretel!

S ennek útja nyitva áll előttünk. Tóth Árpád költeményében ez így fogalmazódott meg:

*"Tudom és érzem, hogy szeretsz:
Próbáid áldott oltó-kése bennem
Téged szolgál, mert míg szívembe metsz,
Új szépséget teremni sebez engem."*

Minél inkább bízik valaki Istenben, annál inkább megnyugszik abban, amit Ő rendelt. És ez a bizalom megtanít arra, hogy az *"Ó gondolatai magasabbak, mint a mieink; látása más, céljai örökkévalók, tervei kiküszöbölhetetlenül mélyek és mégis áldottak."*

Így lehet meg a vele való közösségben szívünk békessége, nem azért, mintha Isten állt volna reá a mi gondolatainkra és útjainkra, hanem mert mi az övéire!

Isten Igeje, az élet dicsőséges fejedelme, Jézus Krisztus, *"Aki tegnap, ma és örökké ugyanaz!"* Ő az Isten gondolata, Ő az Isten útja, aki leszállt hozzánk, hogy itt elkeveredjék a mi életünkben, s hogy általa az örökkévalóság békességét tudjuk megérezni.

*"...mert tudom, tied az én harcom,
És győztes távolokat néz.
Könnyekkel szépült, orcád-fényű arcom."*

Ezen gondolatok fényében legyen áldás ezen az emléktáblán, hogy *"Istennek békessége, amely minden értelmet felhalad, tudja megörizni szívünket és gondolatainkat a Krisztus Jézusban!"*

Az elmúlt 28 évben hagyománnyá vált, hogy Isaszeg költészetet és művészetet kedvelő lakói az emléktáblánál mindig koszorúzással és egy kis irodalmi műsorral emlékeznek meg Tóth Árpád születésnapjáról.

Ezért köszönet illeti a meghívók készítéséért és a szervezési feladatok ellátásáért a Kultúrház korábbi igazgatónőjét, Verseczkyné Sziki Évát, a szavalatokat és hangszeres előadásokat szolgáltató Klapka György Általános- és Művészeti Iskola tanulóit, tanárait és igazgatóit, többek között Strenk Ferencnét, Balogh Istvánnét, Molnárné Ruck Juditot, a Gaudium Carminis női kamarakórust, valamint a videófelvételek készítéséért Valkony Antal tanár urat.

TÖRTÉNELMI EMLÉKÜLÉS

1999. április 8. (csütörtök) 10.00 óra
Helyszín: Községháza

Meghívott előadók:
Hermann Róbert
Peyach István
Kedves Gyula
hadtörténészek

TÖRTÉNELMI JÁTSZÓHÁZ

10.0 - 14.00 óráig
a Jókai Mór Nagyközségi Könyvtárban

TÖRTÉNELMI VETÉLKEDŐ

1999. április 9. (péntek) 9.00 óra
VII. és VIII. osztályos általános iskolások részére
Helyszín: Dózsa György Művelődési Otthon

IRODALMI EST BARANYI FERENCCEL

18.00 óra
Helyszín: Jókai Mór Nagyközségi Könyvtár

BÁL KORHŰ RUHÁKBAN

1999. április 10. (szombat) 19.00 óra
Helyszín: Gábor Dénes Számítástechnikai és
Informatikai Szakközépiskola
Belépő: 600,- Ft/fő
(Jelműben megjelenők kedvezményben részesülnek)

KÖLTÉSZET NAPJA: SZÓZAT (A mű elemzése)

1999. április 12. (hétfő) 18.00 óra
Előadó: Bajusz Árpád református lelkész
Helyszín: Dózsa György Művelődési Otthon

MEGEMLEKEZÉS TÓTH ÁRPÁD SZÜLETÉSÉNEK ÉVFORDULÓJÁRÓL

1999. április 14. (szerda) 17.00 óra
Helyszín: Idősek Klubja
Koszorúzás a Bölcsőde falán elhelyezett
emléktáblánál.

GÖDÖLLŐI KAMARA ZENEKAR HANGVERSENYE A GYŐZTES CSATA TISZTELETÉRE

1999. április 22. (csütörtök) 18.00 óra
Helyszín: Dózsa György Művelődési Otthon

ISMERETLEN OSZTRÁK KATONÁK EMLEKÉRE A MEGBEKÉLÉS JEGYÉBEN

SÍREMLÉK AVATÁSA
1999. április 24. (szombat) 11.00 óra
Felavatója:
Habsburg Ottó
a Nemzetközi Pán Európai Unió elnöke
A síremléket megálja:
Gulyka József
c. prépost, esperes úr
Helyszín: Katonapallag

A fenti programokra mindenkit szeretettel
várunk!

Tóth Árpád

Dr. Tóthné Pacs Vera
polgármester

Dr. Papolczy Antal

Dr. Papolczy Antal
jegyző

Lázár András
Lázár András
alpolgármester

ISASZEGI TÖRTÉNELMI NAPOK PROGRAMJA

az
1849. április 6-i győztes csata
150. évfordulójának tiszteletére

MEGHÍVÓ

ISASZEG NAGYKÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

tisztelettel meghívja
Önt és Kedves Családját a

TÖRTÉNELMI NAPOKRA

RAJZKIÁLLÍTÁS
1999. március 5-től június 10-ig

Helyszín:
Klapka György Általános Iskola
A kiállítást megnyitja
1999. március 5. (péntek) 17.00 óra
Dobos Olga
az Alapfokú Művészeti és Zenekiskola igazgatója

ÓLONKATONA KIÁLLÍTÁS

1999. március 6-tól április 8-ig
Helyszín:
Gábor Dénes Számítástechnikai
és Informatikai Szakközépiskola

A kiállítást megnyitja:
1999. március 6. (szombat) 16.00 óra
Szalmáry Zoltán
a Múzeum Barátok Köre elnöke

Belépő
- nyugdíjas, gyermek 80,- Ft
- felnőtt 120,- Ft

MÁRCIUS 15. (hétfő) 9.30 óra

Kossuth és Petőfi emléktábla koszorúzás
Helyszín: Református templom

10.00 óráig
KÖZSÉGI ÜNNEPSÉG
Helyszín: Szoborhegy
Ünnepi köszöntőt mond:
Keresztúri Sándor

Pénzügyminiszter úrmi főtanácsos
Ünnepi műsor:

Inárcsi Színtárszék
Koszorúzás a Honvéd szobor emlékműnél

„PETŐFI HITVALLÁSSOSSÁGA”

1999. március 20. (szombat) 17.00 óra
Dr. Hegedűs Loránd
Református püspök előadásában
Helyszín: Református templom
Közreműködik a Gárdai Református Líceum

„MEGEMLEKEZÉS AZ ISASZEGI
CSATÁRÓL”

1999. március 27. (szombat) 14.00 óra
Helyszín: Nyugdíjas Klub (Móricz Zs. u. 12.)
Előadó: Szalmáry Zoltán
a Múzeum Barátok Köre elnöke

1848-49-ES TÖRTÉNELMI ESEMÉNYEK
TÁRGYI ÉS DOKUMENTÁLIS KIÁLLÍTÁSA

1999. március 31-től június 30-ig
Helyszín: Falumúzeum
A kiállítást megnyitja:
1999. március 31. (szerda) 18.00 óra
Dr. Tóth József
a Múzeum Barátok Köre elnökségi tagja

ÁPRILIS 6. (kedd) 14.00 óra
KOSZORÚZÁSOK
AZ EMLÉKHELYEKEN
ÉS A KOJFÁRKNÁL

Falumúzeum, Református templom,
Szengyörgyvári kápolna, Katonapallag,
Zsidótemető, Községi temető

„TAVASZI HADJÁRAT”
kerékáros emléktúra résztvevőinek fogadása
a Községházánál és közös koszorúzás

FELVONULÁS A SZOBORHEGYRE

Időpont: 16.00 óra
Gyülekezés a Községháza előtt

ÜNNEPSÉG

Kb. 17.00 óra
Ünnepi köszöntőt mond:
Dr. Áder János
az Országgyűlés elnöke

Műsor:
Csata táncgyűjtés, Asszonykörös
Hagyományos huszár és katonai
hagyományörző parádé nemzetközi
részvétellel
Koszorúzás

Verbunkos tánc - Kóka-Nagykútja-Isaszeg
néptáncosai előadásában
Emlékéjegyzési lehatóság

SPORTNAP

Április 7. (szerda) 9.00 óra
Klapka György Általános Iskola
szervezésében kerékáratúra az 1849-es
emlékhelyekhez
Gyülekezés a Tóth Árpád u.-i iskolánál

Az isaszegi csata 150. évfordulója

2000.

Április 14. (péntek) 17.00 óra
**MEGEMLEKEZÉS TÓTH ÁRPÁD
SZÜLETÉSÉNEK
ÉVFORDULÓJÁRÓL**

Helyszín: Idősek Klubja

Megemlékezést tart:
Bajusz Árpád
református lelkész

Koszorúzás a Bölcsőde falán
elhelyezett emléktáblánál

**A fenti programokra
mindenkit
szeretettel várunk!**

Dr. Tóthné Pács Vera
polgármester

Lázár András
alpolgármester

Dr. Papolczy Antal
jegyző

En üzenem mindenkinek,
testvéreim, rokonaim, idegenek,
gonoszoknak, jónak, hűségeseim és aláváltának,
annak, akik a fájás íz és annak,
kinek kezéhez véres csipkék tapadnak:
vigyázatok és imádkozatok!
Valahol fűt a magos ég alatt
mázdulnak már lassan a csillagok
s a víz szulad és csak a kő marad,
a kő marad.

Maradnak az igazak és ják.
A tiszták és békességesek.
Erdők, hegyek, tanok és emberek.
Jól gondolja meg, ki mit cselekszik!

Likasszák már az égben fűt a rostát
s a csillagok tengelyét olajozzák
szorgalmas angyalok.
És lészen csillagfordulás megint
és miként hirdeti a Biblia:
megmérítik az embernek fia
s ki mint vetett, azonképpen arat.
Mert ellut a víz és csak a kő marad,
de a kő marad.

(Vass Albert: Üzenet haza)

**ISASZEGI
MILLENNIUMI NAP
és
TÖRTÉNELMI NAPOK**
programja

Védnök:
Dr. Gémesi György
országgyűlési képviselő

MEGHÍVÓ

Az államalapítás ezredik évfordulója

**ISASZEG NAGYKÖZSÉG
ÖNKORMÁNYZATA**

tisztelettel meghívja Önt és
Kedves Családját a

MILLENNIUMI NAPRA
és a

TÖRTÉNELMI NAPOKRA

Április 6. 14.00 óra
**MAGYAR és LENGYEL EMLÉKHELYEK
KOSZORÚZÁSA**

Gyülekezés a Falumúzeumnál
Református Templom,
Szentgyörgypusztai Kőkereszt,
Katonapallag, Községháza

FELVONULÁS A SZOBORHEGYRE

Időpont: 17.00 óra
Gyülekezés a Községháza előtt

KÖZSÉGI ÜNNEPSÉG
18.00 óra

Himnusz

Ünnepi köszöntőt mond:
Babucs Zoltán történész

Műsor:
Csata táncgyűttes, Asszonykórus,
Hagyományos buszár és Katonai
bagymányörző parádé
nemzetközi részvétellel

19.00 óra – Szoborbegy
MILLENNIUMI ZÁSZLÓ ÁTADÁSA

Dr. Boros Imre
tárca-nélküli miniszter

A zászló szentelése, megáldása:

Gulyka József
c. prépost, esperes

Bajusz Árpád
református lelkész

Verbunkos tánc
Isaszeg és Nagykáta
néptáncosai előadásában
Szózat
Koszorúzás

**MAGYAR HONVÉDSÉG
REPÜLŐANYAG-ELLÁTÓ
KÖZPONT NYÍLT NAPJA**

Április 6. 8.00-13.00 óráig
Április 7. 8.00-15.00 óráig

Helyszín: Isaszegi Laktanya

Repülőgép földi bemutató,
videofilm-vetítés,
katonai technikai bemutató

**Minden kedves érdeklődőt
szeretettel várunk!**

Április 7. (péntek) 17.00 óra
**ÓLOMKATONA KIÁLLÍTÁS
megnyitása**

Helyszín:
Klapka György Általános Iskola
(Kossuth Lajos u. 85.)

A kiállítást megnyitja:

Szatmáry Zoltán
a Múzeumbarátok Köre elnöke

Április 8. (szombat) 19.00 óra

"Hol vagy István király?"

Milenniumi irodalmi összeállítás
Sellei Zoltán
előadóművész műsora a
Jókai Mór Nagyközségi Könyvtárban

Április 14. (péntek) 14.00 óra

**MAGYAR-LENGYEL BARÁTSÁG
ISASZEGEN**

TÖRTÉNELMI VETÉLKEDŐ
a Számítástechnikai és Informatikai
Szakközépiskolában

Tóth Árpád
ESTI SUGÁRKOSSZORÓ

Előttünk már hamvasá vált az út,
Es árnyak teste zuhan át a parkon,
De még finom, halk sugárkószorát
Font hajad sötét lombjába az alkony:
Hafvárný, szelíd és kímély ragyogást,
Mely már alig volt, finnyók földi mása,
S fély illatú s comlót szúrta át
A dolgok esti lélekávdorlása.

Illattá és csendű. Tűfók állata
Fénylét hajadban s bélyéj csendje,
Es jó volt éni, mint ahogy soha,
S a fényt szemem beitta a szívembe:
Ném tudtam többé, hogy te vagy-e te,
Vagy áldott csapkökört drága tested,
Mélyben egy isten szállt a földre le,
S lombjából felém az ő lélek reszket?

Igézve álltam, soká, csöndesen,
Es percek mentek, eszedővek jöttek -
Egyszerre csak megfogtad a kezem,
S alélt pillám lassan felvontódtok,
Es éreztem: szívembe visszatér
Es zuhogás, mély zenével ered meg,
Mint zaibadt erek útjain a vér,
A földi érzés: mennyire szeretlek!

Isaszeg, 1922.

MEGHÍVÓ

Tóth Árpád
költő és műfordító
(1886. ápr. 14. – 1928. nov. 7.)
Isaszegen
saját kezűleg rajzolt önarcképe

Meghívó Tóth Árpád halálának 75. évfordulója alkalmából rendezett ünnepségre

2003. November 9.

Tóth Árpád isaszegi nyaralásainak
Móricz Zsigmond utcai helyszíne
és a ház falán lévő emléktábla

Az Isaszegi Református
Egyházkerület Presbitériuma

tisztelettel meghívja
Önt és Kedves Családját

TÓTH ÁRPÁD
költő és műfordító
halálának 75. évfordulója
alkalmából

2003. november 9-én, vasárnap
tartandó
ÜNNEPI EMLÉKEZÉSEKRE

Program:

14 órakor: KÖSSZORÓZÁS

A KÖLTŐ ISASZEGI EMLÉKTÁBLÁJÁNÁL
Ünnepi beszédet mond: SZENDRŐ DÉNES
minisztériumi osztályvezető

A táblát megáldja: BAYOSZ ÁRPÁD lelkipásztor

15 órakor: IRODALMI MŰSOR

AZ ISASZEGI REFORMÁTUS TEMPLOMBAN
Családi emlékeket idéz:
a költő unokája, HOLLÓS MÁTÉ zeneszerző és
a költő unokáncse, TÓTH ÁRPÁD főiskolai tanár
A költő munkásságát
ünnepi előadásban méltatja:
DR. HEGEDŰS LORÁNT
püspök

Isaszegi Református
Templom 2023.11.12.

Szendrő Dénes: Tóth Árpád költő
isaszegi kultusza

Emlékezés Tóth Árpád halálának 75. évfordulójára 2003. nov. 9-én

**A szónokok:
Dr. Hegedűs Lóránt,
Bajusz Árpád,
Szendrő Dénes,
Hollós Máté,
Tóth Árpád**

Isaszegi Református
Templom 2023.11.12.

Szendrő Dénes: Tóth Árpád költő
isaszegi kultusza

Isaszegi Református
Templom 2023.11.12.

Szendró Dénes: Tóth Árpád költő
isaszegi kultusza

**Szendrő Dénes Tóth Árpád
nyaralásának helyszínét,
az évtizedek óta bölcsödének
használt épület kertjét mutatja
meg a vendégeknek**

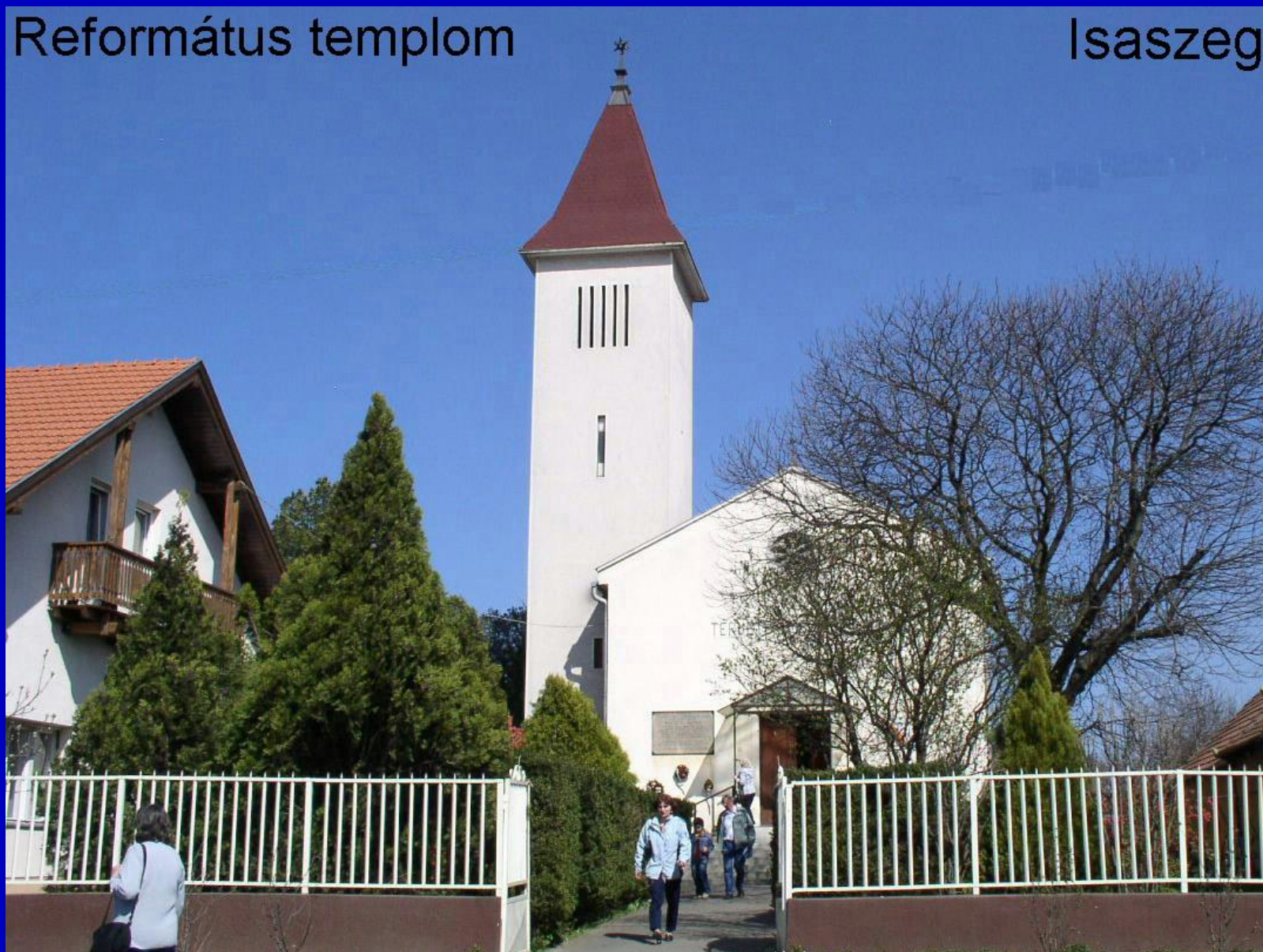

2003-ban a koszorúzás után az ünnepség száznál több résztvevővel a református „Szabadságtörekvések Emléktemplomában” folytatódott. Az irodalmi műsor keretében a költő unokája, **Hollós Máté** zeneszerző – utalva a költő édesapjának mesterségére – Tóth Árpádot a szavak szobrászaként jellemezte. Családi hagyományt követve ő, mint a hangok költője, zenésítette meg 2002-ben, Tóth Árpádnak Isaszegen, 1922-ben írt versét, „Az esti sugárkoszorút”, amelyet DVD-ről játszott le Kovács István operaénekes és Virág Emese zongoraművész előadásában.

Ünnepi előadásában **dr. Hegedűs Lóránt (1930-2013)** **református püspök** Tóth Árpádot a XX. század legangyalibb, legtökéletesebb és legprecízebb költőjeként mutatta be mind verseinek, mind pedig műfordításainak tartalmi és nyelvi elemzésével alátámasztva. Másfél órás értekezésével felejthetetlen élményt nyújtott a hallgatóságnak nem csak a költő verseiből történt idézetek átélt elszavalásával, de Tóth Árpád magyar nyelvre történt műfordításait eredeti német, francia és angol nyelven, majd magyarul is fejből idézve, nyelvi szépségüket, tökéletességüket, precizitásukat egymással összehasonlítva is értékelte.

Református templom

Isaszeg

Isaszegi Református
Templom 2023.11.12.

Szendró Dénes: Tóth Árpád költő
isaszegi kultusza

76

Isaszegi Református
Templom 2023.11.12.

Szendró Dénes: Tóth Árpád költő
isaszegi kultusza

Emléktábla koszorúzási ünnepség 2008-ban

Emléktábla koszorúzási ünnepség 2009-ben

Tóth Árpád emléktáblája a 2010- ben felújított épületen

Isaszeg Város Önkormányzata tisztelettel meghívja a költő születésének 125. évfordulója alkalmából rendezendő

Tóth Árpád Irodalmi Napok

2011.

rendezvényeire, amelyek részletes programja a következő:

Április 9. szombat, 10 óra, Dózsa György Művelődési Otthon (Dózsa György u. 2.):

A Tóth Árpád versmondó verseny döntője

Résztevők a felhívás szerinti három korosztályból (az általános iskola 7-8., a középiskola 1-3. osztályából, valamint a nyugdíjasok közül) továbbjutott versenyzők. A zsűri elnöke *Bajusz Árpádné*, a Gödöllői Református Líceum Gimnáziumának igazgatója, tagjai *Andócsi Edina*, *Keresztúri Jusztna* és *Kurunczi Imréné* tanárok, *Majsáné Gyarmati Olga*, a Jókai Mór Városi Könyvtár könyvtárosa és *dr. Székelyné Opre Mária*, a Polgármesteri Hivatal osztályvezetője. Köszöntőt mond: *Czeglédi Sándorné*, az Önkormányzat Humánerőforrás és Közoktatási Bizottságának elnöke.

Április 11. hétfő, 14 óra, Dózsa György Művelődési Otthon (Dózsa György u. 2.):

Rendhagyó irodalomóra a Költészet Napja alkalmából

Április 16. szombat, 15 óra, Jókai Mór Városi Könyvtár (Dózsa György u. 2.):

Tóth Árpád emlékkiállítás

Összeállította *Petrányi Ilona*, a Petőfi Irodalmi Múzeum muzeológusa. A kiállítást *dr. Kardos Gábor* alpolgármester nyitja meg. A rendezvényt köszönti *Hollós Máté* zeneszerző és *Tóth Árpád* főiskolai tanár, a költő unokája és unokaöccse.

Április 16. szombat, 16 óra, Zöld Sasok Étterem és Panzió (Alkotmány u. 2/a):

Irodalmi tanácskozás és kerekasztal-beszélgetés

Hatvani Miklós polgármester köszöntője és a versmondó verseny három győztesének szaválata után

- *Petrányi Ilona* irodalomtörténész, muzeológus Tóth Árpád életművéről,

- *Szendró Dénes* helytörténész a költő isaszegi vonatkozásairól és

- *Hollós Máté* zeneszerző, a Magyar Zeneszerzők Egyesületének elnöke (a költő unokája) Tóth Árpád családi örökségéről tart előadást, majd

- kerekasztal-beszélgetés következik az irodalom és közösség témakörében. Résztvevők: *dr. Csordás Mihály* író (Kishegyes, SRB), *mag. Hornyik Miklós* író, kritikus és *dr. Horváth Géza* szakíró (Zselíz, SK). A beszélgetést *dr. Székely András Bertalan* művelődésszociológus vezeti.

Április 17. vasárnap, 15 óra, Aprók Falva Bölcsőde (Móricz Zsigmond u. 14.):

Koszorúzás Tóth Árpád emléktáblájánál

Általános iskolások, civil szervezetek részvételével. Az ünnepi beszédet *Szendró Dénes* tartja, imát mond *Bajusz Árpád* református lelkész, közreműködnek a *Gaudium Carminis Kamarakórus* és a versmondó verseny győztesei.

Április 17. vasárnap, 16 óra, Református templom (Kossuth Lajos u. 72.):

Megemlékezés a református Tóth Árpádról

Előadást tart: *Dr. Hegedűs Loránt* egyetemi tanár, ny. református püspök és zsinati elnök.

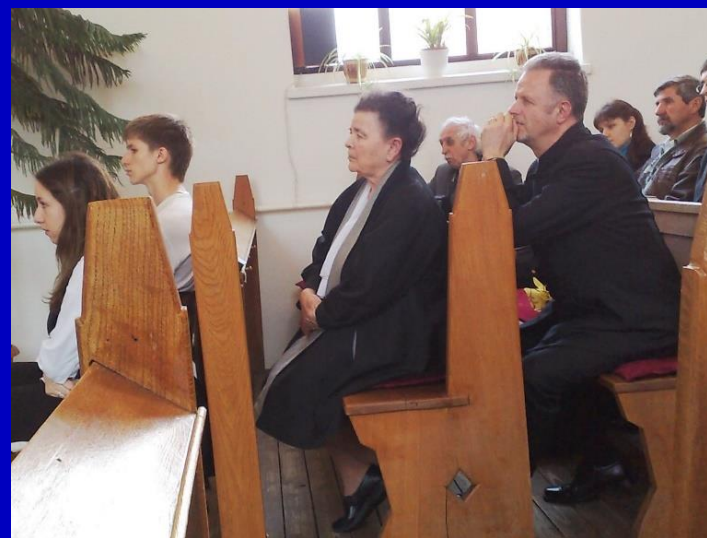
Emlékezés Tóth Árpád születésének 125. évfordulójára 2011. Április 16-án Isaszegen

**Az Isaszegi Jókai Mór Könyvtárban rendezett kiállításon
dr. Székely András művelődésszociológus, Tóth Árpád főiskolai tanár,
Hollós Máté zeneszerző és Petrányi Ilona muzeológus irodalomtörténész**

**Hegedűs Lóránt
(1930-2013)
püspök előadása
az isaszegi
református
templomban
2011. ápr. 17-én**

2011. ápr. 17.
Református Templom

**A Tóth Árpád Nemzeti Társaskör
dr. Székely András Bertalan vezetésével
2011 és 2021 között működött
az Isaszegi Jókai Mór Könyvtárban.**

**2-3 havonta magyarságismereti témákban
meghívott szakértőkkel szerveztek előadásokat.**

**Évenként „Tóth Árpád-emlékérmét”
adományoztak az Isaszeg fejlődését hosszabb időn
keresztül - keresztény és nemzeti elvek szerint -
segítő személyeknek.**

Tóth Árpád-emlékéremmel kitüntetett személyek:

2014: Bajusz Árpád (1951-2015) református lelkész.

2015: Surmann Mária karnagy, az isaszegi Gaudium Carminis kamarakórus alapító vezetője.

2016: Szendrő Dénes geofizikus, helytörténész, az Isaszegi Református Egyházközség főgondnoka.

2017: dr. Boldizsár Gábor, a Nemzeti Közzolgálati Egyetem tanszékvezető docense, korábban dékánja.

2018: Szmolicza József, az Isaszegi Falumúzeum gyűjteménykezelője.

2019: dr. Dürr Sándor nyugalmazott diplomata.

2020: dr. Frisnyák Sándor nyug. geográfus főiskolai tanár

2021: Hollós Máté zeneszerző, a költő unokája, és Tóth Árpád nyug. főiskolai tanár, a költő unokaöccse, Isaszeg iránti hűségükért .

MEGHÍVÓ

TÓTH ÁRPÁD

(1886. ápr. 14. – 1928. nov. 7.)

költő és műfordító

utolsó isaszegi nyaralásának 100., és halálának 95. évfordulója alkalmából, az isaszegi református templomban, 2023. november 12-én, vasárnap, 15 órakor kezdődő

ÜNNEPI MEGEMLEKEZÉSRE és utána tartandó szeretetvendégségre.

PROGRAM:

Köszöntőt mond:

GERGELY SZABOLCS lelkész

Egyházi- és Bartók-művekkel szolgál:

a GAUDIUM CARMINIS KAMARAKÓRUS

Vez.: SURMANN MÁRIA karnagy

A költő isaszegi kultuszát vetített képes előadásban méltatja:

SZENDRŐ DÉNES főgondnok

Családi emlékeket idéz:

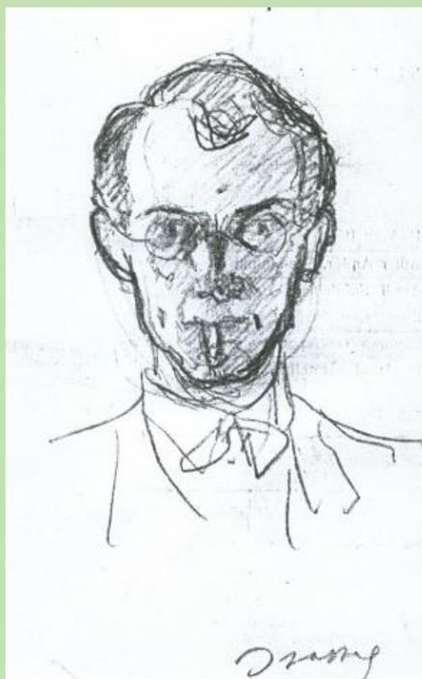
a költő unokája, HOLLÓS MÁTÉ zeneszerző és a költő unokaöccse, TÓTH ÁRPÁD főiskolai tanár

Tóth Árpád – verseket szavalnak:

a református gyülekezet tagjai

Videofelvételről lejátászásra kerül:

Tóth Árpád Isaszegen írt, és Hollós Máté által megzenésített „Esti sugárkorszorú” című verse

Tóth Árpád
Isaszegen, 1922-ben
saját kezűleg rajzolt
önarcképe

Tóth Árpád
isaszegi nyaralásainak
Móricz Zsigmond úti
emléktáblája és épülete

**Tóth Árpád költő 1922-ben Isaszegen írt
és unokája, Hollós Máté által megzenésített
„Esti sugárkoszorú” versét videóról
Bretz Gábor operaénekes adta elő,
Virág Emese zongoraművész kíséretében.**

Tóth Árpád isaszegi tartózkodásával kapcsolatos irodalomjegyzék időrendben:

1. Isaszegi adattári közlemények III., Isaszeg, 1977., 86-87. oldal
2. Losonci Miklós: Tóth Árpád Isaszegen, Pest Megyei Hírlap, 1979. jan. 21. szám, 8. oldal
3. Szendrő Dénes: Tóth Árpád (1886-1928) költő és műfordító életének fontosabb állomásai, Isaszegi Hírek, 1996. áprilisi szám, 12. oldal
4. Szendrő Dénes: Ünnepség és emléktábla-avatás Tóth Árpád (1886-1928) költő és műfordító születésének 110., Isaszegen tartózkodásának 75. évfordulója alkalmából, Isaszegi Hírek, 1996. májusi szám, 16. oldal
5. Szendrő Dénes: Tóth Árpád nyaralásai Isaszegen, Isaszegi Hírek, 1996. májusi szám, 17-18. oldal
6. Bajusz Árpád: Ünnepi beszéde a Tóth Árpád–emléktábla avatásakor, Isaszegi Hírek, 1996. júniusi szám, 6. oldal
7. Szendrő Dénes: Aki Tóth Árpádot kísérte: Erős József (1910-1995), Isaszegi Hírek, 1996. júliusi szám, 19. oldal
8. Szendrő Dénes: Tóth Árpád 75 éves isaszegi levelei, Isaszegi Hírek, 1996. augusztusi szám, 16-17. oldal
9. Szendrő Dénes: Tóth Árpád emléktábla koszorúzás (halálának 75. évfordulóján), Isaszegi Hírek, 2003. decemberi szám, 11. oldal
10. Szendrő Dénes: Tóth Árpád költő isaszegi emlékei, XVIII. Partiumi Honismereti Konferencia előadásai, Nagyszalonta, 2012. szeptember 7-9., Partiumi és Bánsági Műemlékvédő és Emlékhely Társaság kiadványa, Nagyvárad, 2012., 194-201. oldal.

Bár Tóth Árpád 1921, '22, '23 nyarán csak néhány hetet töltött Isaszegen, ez a környezet is hozzájárulhatott költészetének kiteljesedéséhez, hiszen ő - Szabó Lőrinc (1900-1957) lírikus és irodalomtörténész szerint - a rövid időtartamokban és a múltó pillanatokban egyaránt az örökkévalóságot akarta és tudta megragadni. Mestere volt a tündéri látásnak és a merengő harmóniának, a szépségnek és a bánatnak. Páratlan nyelvművészet egyesült benne a megelevenítő látással, és csöndes, halk bensőség a kristályos értelemmel.

**Gondoljunk rá ma is tisztelettel és kegyelettel,
őrizzük és ápoljuk emlékét!**

**Köszönöm
a megtisztelő figyelmüket!**

**További információk:
www.parokia.hu/lap/isaszeg**